

DOMOLJUB

Glasiło Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za inozemstvo 25 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Naši kandidati za Kranjsko.

1. Janez Brodar, posestnik v Hrastju.
2. Josip Gostinčar, minister na razpoloženju.
3. Josip Nemanič, posestnik v Zlebeju pri Metliki.
4. Janez Stanovnik, posestnik v Horjulju.
5. Karol Škulj, župnik v Dolenji vasi.
6. Janez Štrcin, posestnik v Kaplji vasi pri Komendi.
7. Anton Lampret, posestnik na Muļjavi pri Krki.
8. Franc Kobal, posestnik v Gabrieljah pri Trziču.
9. Josip Poznič, posestnik, Gradiše pri Lukovici.
10. Anton Marinček, zasebni uradnik v Ljubljani.
11. Ivan Rakoše, posestnik na Straži pri Novem mestu.
12. Janez Finžgar, posestnik na Breznici na Gorenjskem, in
1. Anton Sušnik, profesor v Ljubljani.
2. Dr. Franc Kulovec, tajnik SLS v Ljubljani.
3. Dr. Andrej Gosar, poverjenik na razpoloženju v Ljubljani.

Kmet — kmeta.

Tako so samostojneži vpili, storili so pa drugače. Le poglete te »zastopnike« kmeta.

Na prvem mestu prinašajo moža, ki je sam o sebi izjavil, da je odločen svobodomislec. To je slamnati predsednik samostojnežev — Kušar iz Brezovice. Njegove vrle kmetijske zmožnosti je vrlo dobro označil častnik pri zadnji klasifikaciji konj na Brezovici. Kušar je pripeljal štiriletnega konja v tako zanemarjenem stanju, da je častnik vzkljnil: »Ta konj ima pa gotovo že 15 let. Če možekar že s svojim premoženjem tako slabo gospodari, kdo mu bo izročal gospodarstvo v državi!

Mesar in trgovec Majcen bi rad zastopal mirnsko dolino. Žuljev še ni videl na svojih rokah. Bogat je postal v vojnem času. Znano je, da kmetje med vojsko niso bogateli.

Mesar Pucelj iz Vel. Lašč je bil od nekdanj glaven steber liberalcev v laškem okraju. O njem je znano to, da zna pisati slabe povesti za mestno gospodo, pluga pa ne zna v rokah držati. Liberalci hočejo, da naj bo tudi ta eden izmed stebrov kmetškega gibanja. Kmetje so seveda drugega mnenja.

Gostilničar Klinc iz Polja se tudi kmetom ponuja. Ta mož je bil nekoč v Ameriki morda izvrsten »notar«, nikdar pa še ni bil dober poljski delavec. Kmetove težave in bridkosti pozna v toliko, v kolikor jih posluša v gostilni med svojimi kmetjskimi gosti.

Graščak Krsnik iz Brda je sin velikega svobodomisleca in sam dober svobodomislec. V cerkev ne gre nikoli. Ta je gotovo zelo pripraven, da bo branil krščansko šolo. Kmetškega dela še ni opravljal nikdar. Graščaka hočejo torej ti »samostojni« kmetje zopet povzdigniti na konja. Kmetje bodo pa rekli, naj ostane doma na Brdu in se naj peča še nadalje s trafiko, dokler ne bodo oblastva uvidela, da ima večjo pravico do nje domači revež-invalid.

Urarja Blažona iz Novega mesta ponujajo za zastopnika kmetov ljudje, ki vedno vpijejo, da se naj kmet sam komandira. Kaka hinavščina! Obrtniki pa tudi lahko uvidijo, kako zelo jih ljubijo samostojneži. Odkazali so jim na svoji listi mesto, kjer bo obrtni kandidat sigurno propadel.

Lesni trgovec in bivši gostilničar Demšar iz Češnjice se je tudi oblekel v kmetško obleko. Pri »samostojnežih« hoče igrati vlogo generala, ko ga je Slovenska ljudska stranka zavrgla. Ta mož je silno značajan. Kar čez nog mu je lahkota iz užalenosti izpremeniti svoje prepričanje. Ljudsko zaničevanje je končna usoda odpadnikov, g. Demšar.

Lesni trgovec Tomazin iz Šmartnega bo kot bodoči poslanec gotovo skrbno gledal, da bo les od kmetov poceni kupoval, kakor to dosedaj dela.

Ta »vzorna« kmetijska stranka je res postavila v svojo listo tudi kmeta. Sedaj smo pri njem. Na desetem mestu se blišči. Kakor bi se norčevala iz kmetov,

je edinega pravega kmeta postavila na mesto, da mora propasti, tudi če bi imela ta »lepa« stranka vse kmete cele dežele za seboj. Kmetje! Ali vidite, kje je zajec skrit?

Gostilničar, lesni in vinski trgovec Šusteršič iz Medvod zaključuje to veličastno listo samostojnih kmetov. Med vojsko in po vojski si je napravil milijonsko premoženje. Znano je pa vsem to, da si tega premoženja ni pridobil s poljskim in kmetijskim delom. Kot od »samostojnih kmetov« priporočeni kandidat ima še eno lastnost, da zna od kmetov silno poceni parcele kupovati. To ga kmetom gotovo zelo priporoča.

Za zabelo so »samostojneži« priporočili še nekaj nobel kmetov. Odlikujejo se prevsem po svojem svobodomiselnem mišljenju in delovanju. Priporočalo jih je v očeh »samostojnih« kmetov v prvi vrsti to, da so od nog do glave liberalci najčistejšega kova. Zastavo nosi med njimi »kmet« dr. Kavčič, ki zna menda med vsemi najbolj čez »farje« zabavljati.

Kmetje! Če želite svoje novce tem ljudem še nadalje nositi, da bodo bogateli, vi pa gospodarsko propadali, volite listo samostojnih.

Če pa hočete pravo kmetško zakonodajo, volite listo Slovenske ljudske stranke, ki kandidira prave kmetске prijatelje,

Kako se je „odiralo“!

»Kmetijski list« hoče na vsak način naslikati »Slovensko ljudsko Stranko«, kako kmeta »odira«. In glej, ničesar ne more navesti.

Bomo pa mi še enkrat povedali.

Slovenska ljudska stranka je ustanovila na stotine branilnic in posojilnic ter drugih zadrug ter s tem rešila slovenskega kmeta oderuških krempļev tistih birtov, ki so danes glavni kričaci liberalne kmetске stranke.

Slovenska ljudska stranka je izpeljala po celi Gorenjski elektriko, da imajo danes tudi gorenjski samostojneži po zaslugi Slovenske ljudske stranke lepo in primeroma ceneno luč in gonilno silo.

Slovenska ljudska stranka je izpeljala cestni zakon, po katerem so kmetске

občine znatno razbremenjene glede cestnih naklad.

Slovenska Ljudska Stranka je ustavila obrtnopospeševalni urad, kateri je nebroj tudi samostojnim obrtnikom pomagal na noge.

Slovenska Ljudska Stranka je izpeljala celo vrsto vodovodov zlasti po Gorenjskem, kjer tudi samostojnežem po zaslugi Slovenske Ljudske Stranke ni treba hoditi po dve uri daleč po vodo.

Slovenska Ljudska Stranka je izdala celo množico zakonov o zboljšanju pašnikov, planin, hlevov, povzdigi živinoreje. Ti zakoni so prinesli kmetu na milijone dobička, tudi samostojnežem.

Slovenska Ljudska Stranka je prirejala po celi deželi gospodinske tečaje in ustanavljala gospodinske šole, kjer so se tudi hčere samostojnežev veliko koristnega naučile.

Slovenska Ljudska Stranka je tako kmetška stranka, da je ljubljanski podžupan dr. Triller rekel na liberalnem shodu v Ljubljani, naj Ljubljančan zato ne voli Ljudske Stranke, ker se le-ta preveč za kmeta vleče.

Slovenska Ljudska Stranka je strla pred pol leta komunističen prevrat, ki je nameraval izropati hleve in krčve naših kmetov.

Slovenska Ljudska Stranka je po velikanskem boju - liberalci - prijatelji in podporniki samostojnežev, dosegla bistvene olajšave davkov, ki jih je naložil liberalni minister Stojanovič.

Slovenska Ljudska Stranka se z vso neustrašenostjo bori zoper militarizem, ki muči naše fante medtem ko samostojneži sklepajo zveze s tistimi liberalci, ki pravijo, da naši vojaki spadajo v zapor namesto na dopust.

Zdaj naj pa govori samostojna liberalna stranka,

kaj je naredila. Bomo pa mi povedali:

Samostojna liberalna stranka je priredila celo vrsto samostojnih shodov, pri katerih je bil glaven spored: ples, ki se je vlekel pozno v noč.

Samostojna liberalna stranka pridno zlija gnojnico na naše v delu za ljudstvo osivele duhovnike.

Samostojna kmetška stranka zbira v svojih vrstah največje pretepače, pijance, brezverce in koruznike, tako da se je pošteti pristaši, kar jih ima, očitno sramujejo.

Samostojna kmetška stranka kandidira za ustavotvorno skupščino mesarje, gostilničarje, graščake - le pravega kmeta šele na desetem mestu (če izvezamo Kušarja, ki je nosilec liste).

Samostojna kmetška stranka odločno zagovarja izvoznikarstvo liberalnih bank (glej »Kmetijski list« št. 15.).

Samostojna kmetška stranka se je prišla ponižno klanjat generalu slovenskih svobodomislec v zagrizenemu sovražniku slovenskega kmeta, dr. Žerjavu.

Samostojna kmetška stranka zagovarja v »Kmetijskem listu« centralizem, ko zahteva, da se kaznuje slovenska deželna

vlada, ki z vso odločnostjo brani še ta kosček slovenske samouprave, kar je imamo. Pa se bomo še pomenili!

No, samostojni, kaj pa to?

Zadnji »Kmetijski list« se zopet za žive in mrtve trudi, da bi ljudem povedal, da nima zveze z liberalci.

Pa nima sreče. Vedno lepše reči prihajajo na dan. Liberalna »Domovina« prinaša sedaj debelo podčrtano izjavo, ki se med drugim glasi tako-le: »Gospodje, ki sede v uradništvu »Kmetijskega lista« in so bili svojčas sodelavci »Domovine«, bi morali vedeti, da bi danes »Kmetijskega lista« niti »Samostojne kmetške stranke« ne bilo, če bi ne bilo »Domovine«.

O smola! Smo že mislili, da se nam bo posrečilo utajiti zvezo z dr. Žerjavom in liberalci, sedaj pa na vsa usta ta grda izjava. Isti gospodje, ki so mazali neprikrito brezversko »Domovino«, isti gospodje zlivajo sedaj gnojnico v »Kmetijskem listu« na vse pošte ne može Slovenske Ljudske stranke.

In še dalje, o strah. »Ko bi ne bilo »Domovine«, bi ne bilo samostojnežev.« Torej pridemo končno zopet na dr. Tavčarjevo izjavo, da »smo liberalci ustanovili samostojno kmetško stranko«.

No, sicer pa o tem kaže tudi samostojna kandidatna lista. Kušar, pristen star liberalci; Majcen, pristen star liberalci; Pucelj, pristen star liberalci; Kranik, star liberalci; Tomazin, star liberalci; Pipan, od nekdanj že liberalci; dr. Kavčič, odločen svobodomislec. Istotako na Štajerskem!

Vile s tremi rogli.

Kaj je to? To je liberalna stranka, ki ima en držav, ki ga nosi svobodomislec in načelnik kapitalistov in bank dr. Žerjav in ki je razdeljena na tri dele: prvi rogelj: meščanska liberalna stranka; drugi rogelj: samostojna kmetijska, in tretji rogelj: narodnosocialna.

»Ptujski list«, glasilo štajerskih liberalcev, piše v 43. številki tole glede samostojnežev: »Program SKS (Samostojne kmetijske stranke) se ne razlikuje bistveno od programa JDS (tako se nazivljejo dr. Žerjavovi liberalci) razen da družji JDS v sebi vse sloje, SKS pa se omejuje na kmetški stan. Ker pa je za reševanje državnih vprašanj potrebno velikih strank, je pričakovati da bosta stranki pri teh vprašanjih enotno nastopili in se v doglednem času strnili v enotno stranko.«

Ta dogledni čas bo takoj po volitvah. Takrat bo dr. Žerjav zvaril v svoji kovačnici vse tri roglice v eno špico in bo šel z njo nad klerikalnega zmaja kot sv. Jur nad lintverna.

SOMISLJENIK, KI NE BI ŠEL VOLIT, JE IZDAJICA SAMOUPRAVE SLOVENIJE IN MU JE VSE ENO, ČE SO NAŠI OTROCI VZGOJENI V VERSKEM ALI BREZVERSKEM DUHU.

Naša zahteva.

Edinstvena država, ki naj se razdeli v več enotnih pokrajin, ki naj dobo svojo samoupravo. Ena teh pokrajin bodi Slovenija.

Za Slovenijo zahtevamo:

1. svoj pokrajinski zbor poslancev;
2. ta pokrajinski zbor naj sklepa o postavah, ki so za Slovenijo primerne, koristne in potrebne;

3. ta pokrajinski zbor naj voli slovensko deželno vlado, ki naj bo v samoupravnih poslih odgovorna odinole ljudstvu, v državnih poslih pa, ki jih upravlja, osrednji vladi;

4. pokrajinski zbor ima pravico pobirati davke in z njimi razpolagati v dobrobit ljudstva;

5. uradništvo naj bo enotno in odgovorno deželni vladi, ki predstavlja samoupravno in državno oblast;

6. posamezna okrajna glavarstva naj dobo svoje okrajne zbore (zastope), ki sklepajo o gospodarskih potrebah okraja;

7. občine so samo samoupravne enote s svojim občinskim zastopom. Tajnika imenuje občina.

Verski program Samostojne kmetijske stranke.

Na shodu S. L. S. v št. Joštu nad Vrhniko je razlagal naš zastopnik katoliško načelnost naše stranke, pri čemer ga je motil samostojni kmet Smodin in izjavil, da je samostojnim kmetom vseeno, kaj kdo veruje v psa ali v mačka. S tem je Smodin pokazal v pravi luči sebe in svojo samostojnost. — Mi samostojnim kmetom prav radi prepuščamo vse pse in mačke.

Dr. Žerjavovo pogorišče v Višnji gori.

Višnja gora, 8. nov. Včeraj 7. novembra je v Višnji gori po prvi maši sklicala stranka liberalnih demokratov (JDS) s plakatom in oklicem pred cerkvijo volivni shod pri Škrabarju. Prišlo je na shod nad 100 mož, samih zavednih pristašev Ljudske stranke. Župan Erjavec iz Drage se je predstavil kot zaupnik ljudstva dr. Žerjavu in zahteval, naj se voli predsednik. Garantiral je dr. Žerjavu svobodo govora, toda dr. Žerjav se ni udal. Vsled tega so se vsi moške demonstrativno odstranili, in dr. Žerjav je ostal na zborovališču sam s 4 uradniki in 4 meščani. Čakal je celo uro na volivce, ki jih ni bilo. Pač pa je množica zunaj burno demonstrirala proti nekdanjemu deželnemu predsedniku.

Dr. Žerjav je lahko uvidel, kaj njegova stranka pomeni med našim ljudstvom. Shod dr. Žerjava v Višnji gori je pokazal, da ljudstvo prav dobro ceni JDS kot stranko protijudskih bankirjev in vojnih milijonarjev, ki hočejo nad delovnim ljudstvom vladati z nagajkami, škorpionji in bajoneti.

Joj, joj, na pomoč, samostojneži, liberalni voz se podiral! Preveč so ga naložili z izvoznici, vojnimi dobički in oderuški cenami, s trošarino, carino in liberalnimi davki. Vladni šimel je pod liberalno vladno tako shujšal, da kljub centralistični gajžli, ki jo vihti liberalni minister nad njim, liberalnega voza ne spravi več naprej. Zato hitro na pomoč, samostojneži, da rešite liberalcu izvoznice, vojne dobičke, carino in vse druge liberalne dobrote.

Grobokopi slovenskega kmeta.

Liberalna stranka je s svojo politiko v dveh letih pripeljala našo državo na rob propada. Mislimo na

1. **valutno vprašanje.** Liberalni finančni minister dr. Veljković je določil ceno naši kroni na četrtno dinarja. S tem nam je država zaplenila tri četrtine premoženja.

2. **20 odstotni odbitki** pri zamenjavanju bankovcev nam je odščitnilo še to četrtno, ki nam je ostala.

3. **Novi davki** so izključno delo liberalnega ministra dr. Stojanovića. Z vso odločnostjo in brezobzirnostjo sta se borila dr. Korošec in poslanec dr. Vesenjaj, da odbijeta od teh davčnih predlogov vsaj najhujše roge; posrečilo se jima je deloma, pa jih je še skušal finančni minister Stojanović ukaniti, kar smo razložili v zadnji številki Domoljuba. Liberalni slovenski minister dr. Kukovec ni zinil besedice, da bi se olajšalo to neznosno breme, pač pa se je repenčil v »Jutru« na tiste, ki zdihujejo, rekoč: Slovenija, ne pretiravaj in ne govori, da preplačuješ. In vsa liberalna glasila so obsula Slovensko Ljubdsko Stranko s psovskami, češ, da hujška proti državi, ker se upira novim davkom. In dični liberalni minister Stojanović je vrgl poslancu Vesenjajku v obraz tele besede: »Videl sem vaše kraje, videl obdelano zemljo, videl zgradbe in palače; še več davkov prenese vaša zemlja, kakor sem vam jih namenil.«

4. **Vojno dobičkarstvo.** Vso izvozno politiko so liberalci tako uravnali, da so kar milijoni sipali v žepe liberalnih kapitalistov. Ves izvoz je na zahtevo liberalnih poslancev morala država prepustiti raznim bankam, pri katerih so udeleženi liberalni poslanci in ministri. Zato liberalni volilni fond šteje mnogo na račun ljudstva preverženih milijonov.

5. **O naših vojakihi,** ki trpijo na jugu mraz in glad in pomanjkanje kljub temu, da je jugoslovanski vojak najdražji v Evropi, pišejo liberalni listi, da spadajo v zapore namesto na dopust.

6. **Centralizem.** Da bi mogla ta liberalna stranka še dalje pribijati Slovenijo na križ in zatreti vsak ljudski glas, zato naj slovenski kmet izgubi vse politične pravice in naj se popolnoma pusti komandirati samo iz Beograda, od koder upajo liberalci, da bodo vedno dobili toliko pomoči, da bodo lahko kljub temu, da so najmanjša stranka, stali na vratu našega kmeta.

7. **Stranka s takimi gresi,** ki jih je zagrešila nad slovenskim ljudstvom in ga pahnila v bedo in pomanjkanje, mora pri volitvah popolnoma propasti. Da se ji to ne zgodi, se je prelevila na kmetih kakor vedno pred volitvami, v samostojno kmetijsko stranko. Voditelji te stranke so pravi liberalci in svobodomislci, njihov list se tiska v dr. Žerjavovi tiskarni, tajnik Samostojne kmetijske stranke in dr. Žerjav, poglavar liberalne stranke, sta se vozila skupno na shod, kjer je dr. Žerjav priporočal samostojneže, liberalni listi do neba povzdigujejo samostojno kmetijsko stranko

in dr. Tavčar je zapisal v Slov. Narodu, da je liberalna stranka sama ustanovila na deželi samostojno kmetijsko stranko. To so dejstva, katerih vse zatrjevanje »Kmetijskega lista«, da z liberalci nimajo nobene zveze, ne more utajiti.

Kdor voli s samostojno kmetijsko stranko, ta pomaga liberalcem na vrh in s tem njihovi davčni politiki, njihovu centralizmu in svobodomiselnosti.

Za smeh in kratek čas.

Da v volivnem boju ni dolgčas, skrbijo vsi liberalni listi, zlasti pa »Kmetijski list«.

V zadnji številki zopet piše:

»Klerikalci bi radi izročili kmeta komunistom.«

Liberalni samostojneži-kmeti pa na tistem polni hvaležnosti do »klerikalcev«, ki so aprila meseca z veliko modrostjo in odločnostjo strli komunističen prevrat. Samostojni kmetje imajo zato še danes polne hleve in kašče.

Dalje pišejo: »Dr. Korošec za nove davke.«

Prijatelji samostojnežev pa kolnejo dr. Korošca kot hujškača, ker se ni hotel udati liberalnemu davčnemu načrtu in dosegel bistvene olajšave.

»Dr. Korošec za zamenjavo deset kron za 1 dinar.« Hudirja, tako grdo se pa še »Domovina«, ki ne dobi na dr. Korošcu niti dlačice poštenosti, ni upala zlagati. Dober tek!

»Dr. Korošec je za najbolj črn centralizem.«

Minister Draškovič pa izdaje naredbe, da bi zaprl vse klerikalce, če bi mogel, ker so le-ti nepopustljivi sovražniki centralizma.

»Klerikalci so zato, da nosi največje davke kmet.«

Liberalni listi nas pa imenuje hujšaka, ker se borimo proti neznošnim kmetiskim davkom.

»Kdor je kristjan, ne hodi z lažnivci, opominja zadnji »Kmetijski list«. Zato naši kmetje ne morejo iti s samostojneži in bodo volili Slov. Ljudsko stranko.

Liberalne zvižaje.

Liberalci, to so samostojni in liberalni kapitalisti se Slovenske Ljudske Stranke boje kot vrag križa. Ker pa vendar ne morejo množice svojih volilcev kar pričarati iz tal, zato hočejo kolikor mogoče naših volilcev odvrniti, da ne bi šli volit. In kako so to uredili?

V Belgradu je sestavljen državni odbor, ki je določil kraje posameznih volišč. V tem odboru sedijo vsi predsedniki narodnega predstavnštva, med temi tudi dični g. Adolf Ribnikar. In ta mož je volišča po Sloveniji čisto po liberalno zakrožil in določil. Dasi je v zakonu jasno povedano, da se ne smeta več kot dve občini združiti v eno volišče, jih je Ribnikar strnil kar pet, posebno če so zelo klerikalne in bodo tako nekateri volilci imeli zelo daljnjo pot do volišča. Tako n. pr. je za Hinje, ki šteje 450 volilcev, določeno volišče v Žužemberku, to je 35 km oziroma 7 ur daleč. To pa zato, ker so v Hinjah v večini pristaši Slovenske Ljudske Stranke.

Tako skušajo liberalci s takimi sleparijami pomnožiti število samostojnih poslancev in tako ukaniti Slovenijo za samoupravo.

Toda odkrito povemo, da tudi to ne bo liberalnim samostojnežem dosti pomagalo. Sleherni naš kmet danes ve, da gre pri teh volitvah za to, ali bo gospodaril slovenski kmet sam sebi, ali ga bo grabil za vrat belgrajski liberalni kapitalist, kot dela to že danes, slovenski kmet se dobro zaveda, da bodo naši fantje toliko več trpeli na jugu, čim močnejša bo liberalna stranka v Jugoslaviji, naš kmet dobro ve, da čez par let ne bo križa v šoli, če zavladajo sokolski svobodomiselnici — zato bo prišel na volišče, naj bo še tako daleč, naj bo še tako slabo vreme. Če enkrat staremo to liberalno strahovlado, ki nam sedaj naklada tako ogromna bremena, ki nam je oropala tri četrtine premoženja, potem so vsi stroški, ki jih bomo imeli na dan volitev, s stoternimi obrestmi povrnjeni.

Če ne zlepa, pa zgrda.

Po tolikih zločinah, ki so jih izvršili liberalci, ti ni iskrenjši prijatelj samostojnežev, nad slovenskim kmetom, so začutili, da bodo pri volitvah dobili zaslužen plačilo. Slovenska Ljudska Stranka s svo-

jo jasno in odločno zahtevo po najširši samoupravi Slovenije in s svojim brezobzirnim bojem proti davčni vrvi, s katero hočejo liberalci zadušiti Slovenijo, pridobiva celo take pristaše, ki niso bili še nikdar v njenih vrstah.

Liberalce je postalo strah. Kaj pa zdaj? Če ne bo šlo zlepa, bo pa šlo zgrda. In kaj so ukrenili?

Liberalni notranji minister Draškovič je predložil ministrskemu svetu načrt nekakega zakona, po katerem bi liberalno uradništvo naše ljudi brez sodbe kar kratkomalo pozaprl ali pa izgnali v Macedonijo — čisto po boljševiško.

Točka, ki nas zanima predvsem sedaj pred volitvami, se pa glasi: »Vsaka agitacija ustna ali pismena za rušitev današnjega reda v državi in družbi se bo kaznovala z zaporom do dveh let, tiskarne pa se bodo zatvorile in združevanja prepovedala.«

Ta naredba je naperjena naravnost proti Slov. Ljudski Stranci, ker je minister dokazoval njeno potrebo s stavki, ki jih je bral iz — »Slovenca«.

To se pravi po domače: Ker liberalci vedo, da bodo pri volitvah pogoreli, če bodo svobodne volitve, zato je treba vse voditelje Slovenske Ljudske Stranke, ki se bori za samoupravo Slovenije, zoper krivične davke in militarizem, pozapreti, njihove liste ustaviti, tiskarne zapreti in vse katoliške organizacije razpustiti.

Ker pa notranji minister v ministrskem svetu ni mogel dobiti večine za ta svoj zakonski načrt, je kar na svojo roko poslal pokrajinskim vladam naredbo, ki je temu njegovemu predlogu zelo podobna.

In mi smo prepričani: Ko bi sedaj sedel na predsedniškem stolcu deželne vlade dr. Žerjav, bi razglasil naš boj za samoupravo Slovenije, naš odpor proti militarizmu kot rušitev današnjega reda in marširali bi v zapore vsi kandidati od Brodarja do Finžgarja, od dr. Gosarja do poverjenika Serneca, Jugoslovansko tiskarno bi zatvorili, »Domoljuba«, »Slovenca« in »Večerni list« ustavili, naše organizacije razpuščali.

Hola, to bi bilo veselja v taboru samostojnih mesarjev in gostilničarjev, liberalnih izvoznicarjev in zagrizenih centralistov.

Bog pa je preskrbel, da liberalna in samostojna drevesa ne rastejo do nebes!

Ljubljanski škof hoče preu volitvami vzdigniti krvav revolucijon.

Pozor! Ljubljanski škofijski dvorec je ves natrpan orožja in strojníc, pri vsakem oknu gledata dva kanona na cesto, in na dvorišču se ljubljanski škof s kanonički in najbolj zaupnimi prijatelji vadi v metanju ročnih granat, pri čemer kažejo vsi nepričakovano spretnost. Uči jih voditelj puntarske hrvaške seljačke stranke Radič. Zupan dr. Tavčar je zaprl na rotovžu že vsa polkna, da topovske krogle, ki so iz škofije namerjene naravnost na rotovž, ne vdero v notranjščino. Revolucija se bo brez dvoma izjalovila. Zakaj po ljubljani-

skih ulicah stražijo ogroženo domovino ljubljanske šolarice-sokolice in neustrašeno vpijejo: Horruk — škof! Radi njihovega junaškega nastopa so nekateri kanoni že povsili svoje cevi in prihodnji teden se bodo polkna na rotovžu zopet slovesno odpirala. Slovesen govor bo imel ob tej priliki dr. Žerjav.

Toda šalo na stran. Resnica pa je, da so naši liberalci raztrobili po belgrajskih listih, da namerava ljubljanski škof že pred volitvami uprizoriti na Slovenskem in Hrvaškem revolucijo.

Volitve so pa res huda zver, da celo premetenim liberalcem tako pamet zmešajo.

Razgled po svetu.

ITALIJA.

Končno po dolgem ugibanju in kolebanju semintja je prišlo do neposrednih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo. Na poziv italijanske vlade za pričetek pogajanj je naša vlada še čakala povratka regenta iz Aten, nato pa je naše odposlanstvo takoj odšlo v Italijo. — Italijani baje mirno pričakujejo poteka pogajanj, zanaajoč v popustljivost jugoslovanske delegacije in v odločnost svoje lastne. Mi, Jugoslavlani, pa bi želeli ravno nasprotno zlasti, ker je pravica na naši strani. Slovenci se živo zavedamo, kolike važnosti je za nas to pogajanje, a kaj nam vse to pomaže, kar pri pogajanjih nimamo nikogar, ki bi se za nas res potegoval. Pri tem, kdo nas bo zastopal, je imela Italija mnogo več govoriti kot pa mi Slovenci skupaj. žalostno, a resnično!

GRČIJA.

Umrlega kralja so pokopali. Kraljeva kruna čaka naslednika. Toda princa Pavla, ki je živel dosedaj v Švici in katerega je parlament izvolil za naslednika, ne morejo najti. Pravijo, da ga je pregovoril njegov oče in bivši kralj Konstantin, naj se prikrije, da bi se zopet sam polastil prestola. Konstantin ima tudi doma močno stranko za seboj. Pretekli teden so ti pristaši prirejali zanj celo manifestacije. Sedaj je vlada te manifestacije prepovedala. Venizelos in njegovi pristaši bodo najbrže vse poskusili, da državo proglasijo za republiko, če princ Pavel ne sprejme kruno.

RUMUNIJA.

Take Jonescu, rumunskemu ministrskemu predsedniku, so v Pragi na vse prikimali, kar je hotel. Poljaki pa niso tako pristopni njegovim načrtom in so povedali, da v malo antantno ne vstopijo. Zgolj med Rumunijo in Poljsko pa so sklenili zvezo. V Belgrad Take Jonescu a enkrat še ne pride, ker je naš ministrski predsednik odpotoval v Italijo na pogajanja.

CEHOSLOVAŠKA.

Češki liberalci, socialni demokratje in pa agrarci, ki so bratje naših »samostojnih«, pripuščajo in vodijo najhujši boj proti veri in cerkvi. Oni, ki pravijo, da vero spoštujejo, so v dveh letih oropali 30 cerkva in razbili 1500 svetih podob. Po cerkvah prirejajo strankarske shode in hočejo vpeljati igre, nazadnje pa menda še ples.

RUSIJA.

V Rusiji se žaloigra nadaljuje. Notranje nemire zadušijo boljševiki z orožjem in nasiljem v krvolitu. Za blagor ljudstva jim ni mar. Trocki sam je rekel, da mora to zimo od mrazu in glada (in krvnikov) meča je pozabiti povedati) poginiti še tri četrtine vseh prebivalcev, potem pa da bo mir. To so nebesa na zemlji! Posebno slabo je v mestih. Zato tovarniški delavci v trumah hite na kmete. Pri nas je pa ravno narobe. — V bojih s zunanji sovražniki so imeli zadnji teden več sreče. Začeli so že napovedano ofenzivo proti

generalu Wranglu in ga prisilili na umik. Bomo videli, koliko časa bo razdrapana Rusija še zmožna ofenzive.

FRANCIJA.

Nedolgo tega smo poročali o neki pogodbi med Francijo in Mažarsko, naperjeni proti takrat prodiralčim boljševikom in proti Nemški Avstriji, ki je bila tudi v nevarnosti, da jo proglase za boljševiško republiko. Sedaj pa je Anglija zahtevala od Francije, da to pogodbo preklicajo. No, Franciji se ni treba več bati ruskih boljševikov, ki jih je premagala Poljska, v Avstriji so pa itak krščanski socialci na površju in tako je Francija pogodbo prav rada preklicala v svojo korist.

ANGLIJA.

Premogarska stavka je končana. Delavci se vračajo na delo. Pravijo pa, da bo še dva meseca preteklo, predno bo vzpostavljeno delo po vseh tvornicah, ker toliko časa se ne bodo dobili potrebnega premoga. — Na Irskem so še vedno nemiri. Mesto da bi jim dala vlada samoupravo, jih zatira s silo in orožjem. — Anglija se je začela okrog sebe ozirati, da bi ne bil kdo premočen. Zlasti jo sedaj skrbi premočna Francija. Zato je proglasila, da ne bo zaplenila premoženja tistih nemških državljanov, ki živijo na Angleškem, če Nemčija ne izpolni mirovnih pogojev. To se pa seveda pravi toliko kot: Ne bodi neumna in nikar ne izpolni! To bi Nemčiji pomagalo do hitrejši okrepitve in Francija bi imela potem dosti opravka z njo. To ve tudi Francija in je zato protestirala proti tem angleškim nameram.

AMERIKA.

Volitve so končane. Zvezda Wilsonova je zatopila najbrže za vedno. Mož je imel dobro voljo pa premalo srečno roko. Za novega predsednika, ki pa svoje mesto nastopi šele spomladi, je izvoljen republikanec Harding. Harding in stranka, ki ga je izvolila, za zvezo narodov v sedanji obliki nimata nobenega smisla. V evropske zadeve se Amerika sedaj menda ne bo več vtikala. Z Nemčijo bo v kratkem proglasila mirovno stanje.

Tedenske novice.

Politične.

p Vodopravni zakon. Nekateri samostojneži pravijo, da je pač vse res, kar je Slovenska ljudska stranka storila za kmeta, kakor je Domoljub našel, vodopravnega zakona pa da ni sklenila. Tem neverjetnim Tomažem naj bo povedano, da je bil vodopravni zakon sklenjen v kranjskem deželnem zboru 9. februarja 1912. Poglavitne določbe, ki se tičejo kmeta, so: a) Podtalna voda je tistega, čigar je svet. Kdor hoče s podtalno vodo narediti kako napravo, potrebuje koncesije. Izvzet je kmet in mali obrtnik, ki lahko rabita vodo za svoje namene brez koncesije. — V deželi je bilo namreč dovolj slučajev, da se je delala kmetu škoda s podtalno vodo. Vsled ljubljanskega vodovoda se je n. pr. v ljubljanski okolici posušilo mnogo vodnjakov. b) Koncesije za podjetja na vodah se bodo dajale zasebnikom za 60, občinam in državi za 90 let, za kmetijske namene pa vedno brez pridržka. c) Kadar kako podjetje ne rabi svoje vode, se sme začasno sahtevati uporaba za kmetijske namene. — Ali bodo sedaj neverni samostojneži zadovoljni?

p Mesarska stranka je postala Samostojna kmetijska stranka, liberalna podružnica. Zakaj v zadnjem »Kmetijskem listu« silno udriha po »Slovenca«, ki je nastopil zoper ljubljanske mesarje, ki hočejo odreti na eni strani kmeta, na drugi strani meščana. Ni

čudno, da se liberalna kmetijska stranka vleče tako za mesarje — saj ima v svoji kandidatni listi dva mesarja, in sicer na drugem in tretjem mestu, kmet pride na vrsto šele na — desetem mestu.

p Pojdite še nekoliko v šolo. »Kmetijski list« dokazuje, da je Slovenska Ljudska Stranka za desetkratno zemljiški davek. Dokazuje pa to s tem, ker je v programu SLS, da naj se obdavči zemljiška renta. Gospodje okrog »Kmetijskega lista« znajo sicer izvrstno zmerjati, toda, kaj je zemljiška renta tega še ne vedo. Zato naj grede še nekoliko v šolo, preden bodo take budalosti spuščali med svet. Kako je naša stranka za desetkratno zemljiški davek, se vidi iz tega, da je ravno dr. Korosec prepričan, da se ni naložil našim kmetom štirikratno zemljiški davek, kakor ga je predlagal liberalni finančni minister, zaveznik samostojnežev.

p Več kandidatov kot volivcev. Nemo goče, bi kdo mislil. In vendar. Zgodilo se je to na Vrhniki s samostojnimi pri volitvah za agrarno reformo. Kandidatov je bilo 20, ki so jih tudi samostojni postavili. Za to kandidatno listo je glasovalo 19 volivcev.

p Sleparije pri volitvah delegatov v nekaterih kmetijskih podružnicah uganjajo letos »samostojni« kar na debelo. Ker vedo, da so med kmeti skoro povsod v manjšini, vpišejo v podružnico vse mogoče ljudi in čez noč so postali vsi liberalni notarji, advokati, eksekutorji, šribarji kmetje in člani podružnic, čeprav se nobenemu izmed teh ne gre za kmeta in za kmečke koristi, temveč le za zmago liberalcev. Kjer samostojni že vnaprej obupajo nad zmago, skušajo občni zbor razbiti; ako se jim to posreči, zbere se na to par liberalcev, voli delegate, sestavi širokousten zapisnik in si domišljuje, da bodo take volitve držale. Za vzgled, kako se dela, hočemo navesti le dva slučaja, ki se tičeata podružnic Šmarjeta in Skočjan. Podružnica v Šmarjetu se je ustanovila leta 1918 izrečno za člane, ki imajo pošto Šmarjeto. Toda to letos liberalcem ni bilo všeč in so razbili dosedaj vse zборе te podružnice. Valpet nekega nemškega grajsčaka je prišel celo v Ljubljano in zahteval, da se pripuste k volitvi tudi drugi iz vseh krajev nabrani člani, ki po jasnem ustanovnem določilu nimajo pravice do članstva v tej podružnici. Ta gospod je tudi zagrozil, ne vemo ali po naročilu svojega grajsčaka ali po naročilu samostojnih, da bo zbor razbit, ako se njegovi zahtevi ne ustreže. Zakaj pa pravzaprav hočejo, da bi tudi n. pr. Skočjanci volili v Šmarjeto? To hočejo zaradi tega, da bi s pomočjo članov, ki so vpisani tudi pri Skočjanski podružnici, dobili večino. Dognalo se je, da je cela vrsta teh ljudi vpisana pri obeh podružnicah. Jasno je, da ta sleparija ne bo obveljala. Zaradi tega sleparskega počenjanja je pa izvolila tudi Skočjanska podružnica preveliko število delegatov in mi zahtevamo, da glavni odbor razveljavi občni zbor te podružnice, dožene, koliko pravičnih članov ima in koliko delegatov ji gre po številu teh članov.

p Halo, hoji Kje ste? Meščanska liberalna stranka (JDS) priobčuje razglas, da išče po kmetih svojih ljudi skupaj. Zakaj, sicer se lahko zgodi, da

dr. Zerjav ne bo izvoljen. Zato prihitite vsi, ki napredno in svobodomiselnost mislite, na pomoč in pomagajte dr. Zerjavu na konja. Liberalci so lahko brez skrbi: Vsi voditelji samostojnežev, ki so liberalci stare garde, bodo volili z liberalno, to se pravi: Jugoslovansko demokratsko stranko. Samostojneži se imenujejo samo zato, da pod to firmo par poštenih kmetov spravijo na svojo stran. Živijo vile s trojnimi rogli!

p Naš članek »Zadosti nam je« v zadnji številki »Domoljuba« je tako ugajal liberalcem, da so celega priobčili v »Jutru«. Ker ga prav nič ne popravljajo, se vidi, da so istih misli in da so članek priobčili svojim liberalnim učiteljem v resen premislek. Morda se jih kaj prime.

Seveda se pa liberalcem ne bo posrečilo izvajati iz našega članka, da smo proti šolstvu sploh. Nobena stranka ni toliko storila za šolstvo kot Slovenska Ljudska stranka, nobena toliko za izobrazbo ljudstva kot naša. Pa ravno zato, ker smo za šolstvo, smo zoper tako šolstvo, kot ga izvršuje sedaj liberalno učiteljstvo. Če država toliko daje za izobrazbo, je prav, ali da bi del liberalnega učiteljstva na ta račun svoje stališče izrabljalo, zoper to se bomo vedno borili, naj bo komu všeč ali ne.

p Na Veseli gori pri St. Rupertu na sejmu je prišlo do pretepa med bratci komunisti. Sami so se poskusili med seboj. Pa niso delili po svojem načelu vsakemu enako. Butolo ni menda nič dobil, Jerman en par, godec iz Škrljevega pa tri globoke sunka z nožem, da se bori s smrtjo. Svoboda je, bratstva in enakosti pa ni med temi bratci. Najbrže tudi poslanec, če bodo sploh kakšnega skupaj spravili, ne bo delil vsem enako — klofut. Liberalni šentruperski šuštarji mislijo, da se bo delila zemlja tako kot se kože režejo, zato so se vsi izdali izvoliti v odbor za agrarno reformo.

Domache novice.

d »Domoljub« bo izšel prihodnji teden trikrat. Somišljenike prosimo, da naš list posebno sedaj pridno razširjajo in dajejo drugim brati.

d Naši novi rekruti bodo vpoklicani na službovanje pri kadru: pehota v februarju, artileristi in konjenišvo pa v januarju prihodnjega leta.

d Protidržavni letaki se širijo med ljudstvom. Letaki pozivljajo mlade ljudi, da se ne zdovejo vojaškim vpoklicem. Letaki se brodvoma vtihotapljeni iz sosednih držav in opozarjamo naše ljudi, naj ne nasedajo nevarnim nasvetom.

d Ukinjenje praznikov. Ministrstvo za vero v Belgradu je stavilo gospodarsko-finančnemu odboru ministrov predlog, da se ukine večje število praznikov, da bi se s tem povečalo število delavnih dni.

d Ljudske štetje. Dne 1. januarja 1920 se bo izvršil po vsej Jugoslaviji popis prebivalcev, hiš in živine. Ministrstvo za socialno politiko je v to svrhu izvršilo vse potrebne priprave.

d Koledar jugoslovanske kmečke zveze za leto 1921 je že v tisku in bo imel ročno žepno obliko. Poleg navadne koledarske vsebine, kakor koledarja, lestvice za kolke, poš-

miš pristojbin itd., bo imel tudi poučne članke o živinoreji, mlekarstvu, sadjarstvu, živino-zdravstvu, o postavnih določilih glede napak pri kupnji živilo in še več stvari, ki so važne za vsakega gospodarja. V koledarju bodo tudi dosti prostora za dnevne zapiske in tudi perforiranega (preluknjanega) papirja za različno porabo. Cena vezanemu koledarju je določena samo na 12 kron. Da se bo vsaj približno vedelo, koliko bo treba vezanih izvodov, prosimo naše prijatelje, da takoj prično z naročanjem koledarja in nabirajo pridno naročnike. Naročila sprejema tajništvo jugoslovanske kmečke zveze v Ljubljani (Jugoslovanska tiskarna).

d Orlovski odsek v Mirni je izgubil tekom enega meseca svoja najmarljivejša člana, brata Gospodariča Antona in Mavsar Viktorja, oba iz Gorenje vasi. Podlegla sta zavratni bolezni. Orlovski odsek jima je priredil lep pogreb, katerega se je udeležilo ljudstvo v obilnem številu. Rodbinama in odseku pa izrekamo iskreno sožalje! Predsedstvo O. Z.

d Prezgodnja zima. Od vseh strani prihajajo poročila o nenavadno hudem mrazu. Celó v Italiji, kjer je huda zima nekaj redkega, so bili te dni veliki snežni viharji. V Milanu je padel sneg 20 cm visoko. Iz Sarajeva poročajo, da je tam kazal termometer že 10 stopinj pod ničlo. Istotako hud mraz je v Avstriji, na Madžarskem itd. Tako zgodnjega mraza že dolgo let ni bilo.

d Pezer, velični šmartna pri Litiji in okolici. V nedeljo, 21. novembra po prvi sv. maši bo velik shod S. L. S. v Šmartnem. Pridite vsi!

d Zvišanje delavnega časa v obrti v Jugoslaviji. Na predlog obrtnega inšpektorata je ministrstvo za socialno politiko stavilo ministrskemu svetu predlog, da se v gotovih obratih zviša delovni čas od 48 na 54 ur na teden. Vlada je ta predlog sprejela.

d Novi bankovci. Kronsokodinarski bankovci, ki jih imamo sedaj, so le začasni. Narodna banka se pogaja z neko ameriškansko tiskarno, da nam natisne nove bankovce na višnjevkastem papirju. Takrat bodo veljali samo dinarji, krone se odpravijo.

d Glas izmed vdov in sirot. V 38. št. »Domoljuba« sem brala o uredbi ministrstva, ki določa nove pokojnine in vzgojevalnine in popis vseh invalidov, vdov in sirot itd. Občinski uradi so nas vse točno in hitro popisali. In sedaj s 1. novembrom se nam je ustavila še ta skromna podpora, in to v času zime, ko je pošel tudi naš zaslužek. Prosimo vse tiste, ki imajo to uredbo v rokah, da jo uresničijo čim prej in nam zagotovijo naš obstoj. Verujte nam vsi, kiimate o tej uredbi odločevati, skrb za naše otroke je vzrok, da pišem te vrstice, širna javnost pa naj sodi. Ali niso zaslužili naši možje s svojo smrtjo ali pa z mučnim življenjem v ujetništvu, da se zagotovi njih malim otrokom potrebna vzgojevalnina, brez katere bodo počasi, pa gotovo gnili duševno in telesno. Z bridko žalostjo v srcu premišljujemo usodo, ki smo ji zapadle po izgubi naših mož, naši otroci so postali sirote brez skrbnega očeta, gmotnega vzdrževalca in zaščitnika svojih pravi-

víc. Končno prosimo še vse tiste gospode, ki imajo besedo na višjih mestih, da se potegnejo za naše vojne ujetnike, ki so še v Rusiji ali Italiji zdravi ali bolni, da se čim prej vrnejo. — Ena v imenu mnogih.

d »Kar ste storili enemu teh malih, to ste meni storili.« Te besede bodo veljale tistim, ki se zavzamejo za zapuščene sirote. Društvo Dobrodelnost, Ljubljana, Poljanski nasip 10, ima za oddati za svoje ali pa na brezplačno vzgojo več sirot obojega spola in različne starosti; tudi še nekaj bosanskih dečkov od 8 do 12 let.

d Morje močvirja. Iz Sarajeva se poroča, da je ondotna policija razkrila društvo, ki se je pečalo samo s protinarnavno nečistostjo. V tem društvu so bile tudi mnoge odlične osebe. Istočasno je prišla policija na sled tudi zelo razširjeni organizaciji mladih vlačugar-skih deklic, večinoma starih do 13 let, ki so se sestajale z dečki od 15—16 let. — Vlada pa sveda vsega tega ni videla, pač pa je prepovedala snovanje Marijinih družb po šolah. To je svobodomiselna vzgoja.

d Dva grozna umora. Na Vrtilah pri Gornji Sv. Kungoti je posestnik Bračko umoril sestro svoje žene, ki je bila v blagoslovljenemu stanu. Našli so jo vso razmesarjeno v nekem jarku blizu Bračkove hiše. Sumi se, da se je umora udeležila tudi Bračkova žena, sestra umorjenke. Oba so izročili sodnji. — V Zetalah je 25 letna žena ubila z malim kijem svojega 70 letnega moža Kitaka, ker ji je baje grozil s sekiro. Poročena sta bila že 9 mesecev. Morilko so zaprli.

— Nesreča ali sloben namen. Zaje Lucija se je peljala na vozu z materjo domov v Trzin. Prišedši na Črnuški most, je nenadoma pri-lelet od nekod izstrelek Zajčevi naravnost v levo oko. Ne mati, ne sama nista opazili nikogar. Le mati je čula mal pok, kakor od kapselja. Morali sta obrniti takoj proti Ljubljani, kjer jo je dala mati v bolnico.

d Vsled strahu je izgubila govorico. Mlada žilija Ana Klopčar je šla na delo. Na Glincah, v bližini gostilne Aguola, jo je popadel velik, črn pes ter ji raztrgal 400 kron vreden jopič. Klopčarjeva se je besnega psa tako prestrašila, da je začasno izgubila govorico. Ko je prišla v delavnico, ji je naenkrat postalo slabo, a govoriti ni mogla ne besedice, samo nerazumljive besede je jedljala. Vseučilišni profesor dr. Alfred Šerko je pri njej konstatiral histerično jedljivost vsled prestrašenja.

d Roparski umor. V nedeljo, dne 31. oktobra 1920 dopoldne se je izvršil strašen roparski umor v Bačnah, občina Trata, v Poljanski dolini. Ko je odšla hči posestnice, po domače »Na Vovšcu«, k dopoldanski službi božji, je med tem časom mater oziroma gospodinj, ki je ostala doma, nekdo umoril in oropal hišo denarja. Ko je prišla hči od maše, je dobila mater s skoraj odrezano glavo na postelji, poleg krvavečih nož in po hiši pa vse razmetano in oropano. Ropar je odnesel več tisoč denarja. Med denarjem je bilo tudi nekaj ameriških dolarjev. Umorjena je imela dva dorasla otoka v Ameriki. O morilecu ni sledu.

Vprašanje. Kdo vé kaj sporočiti o usodi mojega moža Antona Gradišnika, roj. leta 1876. Zadnjikrat je pisal leta 1918, ko se je vrnil iz Albanije v Reko v bolnico, bolan na malarijo. Resnična pojasnila prosi proti vrnitvi stroškov žena Karolina Gradišnik v Bistri, p. Borovnica, Kranjsko, Jugoslavija.

d Občinski tajnik, organist in cerkvenik skupaj se sprejme v Loki. Plača po dogovoru. Prošnje do 20. novembra pri župniškem ali pa pri občinskem uradu v Loki pri Zidanem mostu.

Gospodarstvo.

Anton Pevc:

Mlekarstvo, blagostanje kmeta.

V Sloveniji se bavimo največ s takozvano ekstenzivno živinorejo, to je naš kmet redi v razmerju z doma pridelano krmo preveč glav živine. Odtod izvira, da je naša živina ponekod premajhna, drugod nekoliko večja, vendar zelo izstradana in vsled tega nesposobna dajati največji užitek; le tuintam najdemo postavne, zahtevam moderne živinoreje bolj ali manj ustrezajoče črede. Pred vojno se je bila znatno udomačila pri naših kmetovalcih uporaba oljnih tropin in drugih krepkih krmil, — čeprav še ne povsod; najbolj postavno živino najdemo zato še danes le v onih krajih, kjer so se krepkilna krmila v največji meri uporabljala. Obrestonosna je edino intenzivna živinoreja, kjer je živini vsak dan na razpolago zadostna množina dovolj lahko prebavne krme; sestradani živini — osobito taki, ki smo jo s pomočjo krivanja z biki hitro dozorelih pasem hoteli izboljšati, oslabijo prebavila in nam ne bo nudila nikdar dobrih dohodkov, tudi ako pride kedaj pozneje v roke umnega in skrbnega živinorejca. Kjer je intenzivnost živinoreje mogoče doseči le s pomočjo dokupovanja krme, tam je rediti tako živino, ki zna vsak drobec krme izpremeniti z največjim pridom v meso ali mleko; med tako prštevanjo mlado živino v prvem nekoliko manj v drugem letu po rojstvu, ter molzne krave. Ker mlada goved v normalnih razmerah ne predstavlja tržnega blaga v večjem obsegu oziroma ni za direktni konzum kot mesna živina sposobna, je kmet v revnejših, manj rodovitnih krajih — osobito na manjših ali srednjih posestvih — prisiljen baviti se v največji meri z mlekarstvom, če hoče doseči primerno obrestovanje in povračilo stroškov pri dokupljeni krmi. Da tem izvajanjem lažje pritrđimo, je znati:

1. Če se je tele rodilo 45 kg težko in v treh letih zrastle v 795 kg težkega junca, tedaj se je njegova teža zviševala takole: Koncem 1. leta je tehtal 360 kg, koncem 2. leta 627 kg in koncem 3. leta 795 kg. Čisti prirastek je znašal torej v 1. letu 315 kg, v 2. letu 267 kg in v 3. letu 168 kg žive teže, čeprav je junec v 3. letu požrl več krme kakor v 1. ali 2. letu; 3. in vsako nadaljnje leto, ko junca še držimo v blevu, pomenja za gospodarja izgubo, ako bi moral kupovati krmo po tržnih cenah ali ako junec ne zasluži svoje krme s priradnim delom. Pri telicah se vrši letni prirastek v enakem razmerju; ako jo pustimo v 2. letu ubrežiti, potem je prirastek v 2. letu enako

velik kakor v 1. letu, v sled istočasnega rviševanja teže zarodka (razvijajočega se teleta v vampu); v 3. letu poplača telica použito krmo kot mlada krava že z mlekom.

Če ne vzrejamo juncev ali mlade živine — v kolikor ni slednja potrebna za plemo oziroma za ohranitev črede — marveč držimo v hlevu le dobre, molzne krave, ostanejo naši dohodki leto za letom enakomerni in doma pridelana ali dokupljena krma se nam ves čas enakomerno vnovčuje in obrestuje. Kjer moramo čakati pri junčih n. pr. 3 leta, da dobimo povrnen denar za tropine, ki smo jih kot enoletnemu teletu in pozneje pokrmili, dobimo pri kravah plačano vso krmo ob priliki vsakokratnega obračuna v mlekarni; zato razpolaga kmet, ki se bavi z mlekarjenjem, vedno z zadostnimi vsotami za dokup tropin in drugih krepilnih krmil, ima vsled tega v hlevu lepše in postavnejše živali, vzornejše gospodarstvo — in mnogo vredne hranilnične knjižice v svoji blagajni.

2. Nobena žival ne more krme do čistega izrabiti, marveč vsaka prebavi v različnih krmilih gotovo (odstotno) množino redilnih snovi, ostale pa odda neizkoriščene v gnoj. Število, ki izraža koliko odstotkov redilnih snovi je v gotovem krmilu prebavnih, imenujemo »prebavni koeficient«; le-ta znaša pri senu 50—60 %, pri slami 25—40 %, pri korenstvu in travi 75 do 90 %, pri olinih tropinah 80—95 %, pri žitu in pšeničnih otrobih 76—80 %. Krma, ki jo morebiti za drag denar kupim, se mi more v bolj ali manj znatni meri izpremeniti v malovredni gnoj namesto v meso in mast ali v mleko; moderna živinoreja skuša sicer s pomočjo kontrolnih društev in preizkušanja živalskih odpadkov odbirati za plemo in ustvarjati rodovine iz živali z »železnimi želodci«, ki bi znale vsako krmo do čistega (do 100 %) prebaviti — vendar vsestransko zadovoljujočega uspeha še ni tako kmalu pričakovati. Prebavne koeficiente mora gospodar, ki hoče ceno krmili, ter tako doseči od živine čim največ čistega dobička vedno upoštevati, osobito še pri dokupljeni krmi.

Vedoč, da gre del redilnih snovi krme vsikdar neizkoriščenih v gnoj in vedoč obenem, da gre pri pretvorbi krmilskih sestavin v meso in mast izgubljenih znatno več redilnih snovi kakor pri njih pretvorbi v mleko, bo živinorejec — ki mora ali hoče s svojo krmo, doma pridelano ali dokupljeno, posebno varčno gospodariti in isto z največjim pridom izkoriščati — redil v svojem hlevu le dobre molzne krave. Blagostanje, ki ga uživa kmet v Švici, na Holandskem in v Danskem in sploh v krajih, kjer je mlekarstva industrija močno razvita, izvira od tod: dobra molzna krava izrablja krmo vsikdar najpopolneje in intenzivno mlekarjenje prinaša gospodarju vsled tega visoke dohodke kljub morebiti zelo nizkim cenam mleka in mlečnih izdelkov.

Kmetovalci v Sloveniji napravite takle sklep: Proč z voli in junci — v hlev spadajo dobre molzne krave, ki nam oskrbujejo naše blagajne, in dobri konji, ki nam oskrbujejo delo na polju. Danski strokovnjaki so to dopovedovali domačim kmetom 40 let, predno so jih mogli prepričati, da pomenja junc z gubo in krava dobiček; ko

pa so se kmetje okrog leta 1882. splašali in vsi pričeli naenkrat rediti le krave, so postali čez noč bogati. Prepustimo junce in pitalno živino sploh našim bratom Hrvatoma in Srbom v Slavoniji in Banatu, oziroma v pokrajinah z rodovitno zemljo, kjer sme žival toliko žita izpremeniti v gnoj, kolikor pri nas slame — in obrnimo vso pozornost na vzrejo imenitnih mlekaric, ki bodo dale toliko mleka, kakor imamo sedaj vode in na katerem (mleku) se bo cedilo samo maslo. Čim prej izvedemo ta sklep v praksi, tem prej bo zagotovljeno slovenskemu kmetu blagostanje.

Direktni davki v Srbiji.

Temeljni zakon za direktne davke v Srbiji je iz leta 1884, ki se je večkrat izpremenil. Imajo sledeče direktne davke:

1. Zemljiški davek. Zakon deli zemljišča v pet vrst. V prvi vrsti se plača davek n. pr. na vrtove, mestna stavbišča po 50 par (vinarjev) z ozirom na vrednost. Za druge štiri vrste se plača po 4, 3, 2 in 1 dinar za hektar.

2. Davek na poslopja se plačuje od vseh hiš v mestih in trgih in od kmetskih hiš, ki so v najemu ali so v njih trgovine ali obrtni prostori. Davek se določi z ozirom na to, koliko hiša nese ali bi imela nesti in znaša 8 %, 4 % in 3 %.

3. Davek na dohodek od kapitala, ki je izposojen ali naložen v hranilnicah in vrednostnih papirjih.

4. Davek od trgovine in osebnega dela. To plačajo tisti, ki imajo dohodke od tega, da so vložili v podjetje svoj ali drug denar, umsko ali telesno moč.

5. Davek na dohodek od osebnega dela zadene ves letni zaslužek.

6. Davek na kupčijski promet plačujejo tiste osebe, ki imajo pridobitna podjetja. Davek se plača od letnega prometa ali pa po izmeri najemščine.

7. Davek na osebnost plača vsak 21 let star Srb, tudi ženske, če imajo lastne dohodke.

Gospodarski in tržni pregled.

g Koliko je vreden denar drugih držav? Ameriški dolar 147—148 kron, avstrijska krona 34—35 v, čehoslovaška krona 1 krono 60 do 1 krono 65 vinarjev, francoski frank 9 kron 10 v, nemška marka 1 krono 82 v do 1 krono 86 v, rumunski lej 2 kroni 22 v do 2 kroni 27 v, italijanska lira 5 kron 35 v do 5 kron 40 v, turška lira 5 kron 25 v do 5 kron 50 v, carski rubelj 1 krono do 1 krono 8 v.

g Vsa carina se je zopet za 100 odstotkov povišala. Torej še enkrat višja. Same dobrote belgrajskega centralizma in kapitalističnega liberalizma.

g Zastajanje vinske trgovine. Pridelovalci so v kratkem času dvignili ceno vinu za 50—80 %, kar je povzročilo v trgovini popolno zastajanje. V zagrebški okolici, v Somboru, Plešivici stane letošnje vino 16 do 18 kron liter, medtem ko je stalo pred mesecem okoli 10 kron. V okolici Sv. Ivana Zeline 14 do 16 kron, v Sremu in Banatu 10 do 11 kron, z voznimi stroški do Zagre-

ba stane letošnje vino okoli 14 kron, a boljše, stare vrste 20 do 25 kron, take da se dovoz k nam ne izplača. Izvoz v inozemstvo je nemogoč.

Levske pravice občin. Prihodnje leto — 1921 — mine pri mnogih občinskih lovih najemninska doba in pridejo na novo dražbo. Resno opozorimo vse občine, naj se ne pustijo pregovoriti, da bi love brez nove dražbe podaljšale dosedanjim najemnikom. Vsak lov je pri sedanjih razmerah mnogo več vreden in bo tudi na novi dražbi občini mnogo več donesel. Računimo samo, da je koža ene lisice sedaj vredna nad 300 kron in še več, plača tedaj že ena sama lisica najemniku ves lov in ostalo je za — dobiček. Občinski odborniki naj pazijo, da ta vir občinskih dohodkov, ki je vsem občinam le v korist, primerno povišajo in se naj ne pustijo pregovoriti od nikogar, sklep za brezdražbeno podaljšanje občinskih lovov mora biti pri občinskih sejah soglasen, tedaj pozor odborniki, čemu naj posamezniki žanjejo zdaj na lastnini občanov — ne da bi sejali, in spravljajo dobiček! Kjer se družbe lovcev ustanavljajo, da bi si med seboj ne dražili lovov, ampak lepo po svojih pregovorih si izlicitali za malo kronic občinske love, ki so vredni desetkratne stare najemnine, naj občinski odborniki sami se udeležijo dražb, če prav niso lovci. Vsak umen gospodar skrbi, da si kaj pridobi, naj tudi občine ne pozabijo te prilike.

g Brezglavost naše carine. Na dalmatinskem otoku Hvaru, ki je pa sedaj zaseden od Italijanov, lomijo izvrstno kamenje. Ker pa leži po mnenju carine ta otok že v »inozemstvu«, zato so naložili na to kamenje carino, in sicer za 100 kg 8 K, torej, carina znaša več, kot je pa sam kamen vreden. Čeprav je hvarski kamen svetovnoznan — iz tega kamenja je izdelan parlament v Berlinu — ne bo mogel vzdržati vsled carine konkurence, kamenolom bodo morali prenehati z delom in na stotine družin bo vsled tega nesrečnih. — V Osjeku v Slavoniji je odpovedala tovarna za vžigalice 50 delavcem delo. Tovarna je namreč naročila iz inozemstva 15.000 kg slamnatga papirja za izdelavo škatlic za vžigalice. Carina je smatrala ta papir za luksuz in ga je zaplenila. Tovarna se trudi, da bi dobila ta papir, toda doslej brez uspeha, kljub temu, da bo kmalu okoli 50 delavcev vrženih na cesto, ker ne bo dela. — Tako gospodarstvo presega v resnici že vsako mejo. Država zahteva in hoče upeljati »rad (delo) in red« — toda ravno sama je tista, ki ustvarja »nerad in nered«.

g Za izboljšanje vrednosti našega denarja. Upravni odbor Narodne banke je imel pred par dnevi sejo, na kateri so se posvetovali, kako dvigniti vrednost našemu denarju. Kaj so sklenili, doslej še ni nič znanega.

g Cene žitu na svetovnem trgu. Početkom oktobra tega leta so cene žitu v združenih državah Amerike znatno padle. Cena bušlu (okrog 27,2 kg) pšenice padla je v New Yorku do 5. oktobra od 264 t. a 226 centov (128 kron). Ravno tako je padla pšenica v Čikagi. Rž je padla od 209 na 175 centov. Po naših cenah stane stot pše-

nice v Ameriki 1000 kron, medtem ko je stal prejšnje čase 1500 kron. Vzrok temu je konkurenca Kanade. Razen Kanade nasplošno so kot konkurentinje Avstralija, Argentinijska in Laplata. O stanju pšenice v Indiji nimamo še točnih vesti. Evropa kupuje ameriško žito le v malih količinah, ker pričakuje še daljno padanje cen. Anglija je dobro preskrbljena z moko in pšenico iz Mandžurije. Francija je imela letos dobro letino, a bo morala kljub temu še uvoziti. Italija mora uvoziti okoli 3 in pol milijonov ton žita, čeravno njena letošnja žetev ni bila slaba.

g Naše državne železnice. Stroški za naše državne železnice za september so znašali 198 milijonov, 719 tisoč 300 kron, dohodki v istem mesecu pa 175 milijonov, 730 tisoč 181 kron, torej je bilo primanjkljaja 23 milijonov 989 tisoč 120 kron. — Državne železnice imajo 11 delavnic, v kojih se popravljajo lokomotive in vagoni in to v Nišu, Zagrebu, Ljubljani, Brodu na Savi, Banji Luki, Sapljitu, Subotici, Velikem Bečkerek, Sarajevu, Mostaru in Usori. V Sapljitu se ne dela radi težkih razmer. Kurilniških delavnic je v državi 9, kurilnic je 43, malih kurilnic 32.

g Dobava smodnika. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ima na razpolago večjo množino navadnega in ojačenega razstrelilnega smodnika. Po železnici se bo odpošiljalo najmanj po 100 kg vsake vrste. Manjše množine se bodo oddajale pri trdku Fr. Sevcik, Ljubljana, Židovska ulica. Interesenti naj prijavijo svoje potrebščine najkasneje do 20. t. m. in predložijo obenem tozadevno potrdilo od okrajnega glavarstva ali županstva.

g Tečaj za luženje (bajcanje). Urad za pospeševanje obrti bo priredil skupno z državno obrtno šolo v Ljubljani dvodnevni tečaj za luženje (bajcanje). Pouk bo celodnevni. Interesenti-mizarji naj takoj prijavijo svojo udeležbo na Urad za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22.

g Državna žrebčarna na Selu pri Ljubljani ima na razpolago nekaj ovsa, katerega bi dala oskrbnikom državnih žrebcev, in sicer po ceni 3 K 60 vin. franko najbližja postaja od oskrbnika. Tozadevne zahteve naj se vpošljejo do 14. novembra 1920 na poveljništvo državne žrebčarne na Selu pri Ljubljani.

g Češki sladkor za Avstrijo. Čehoslovaška in Avstrija sta napravili pogodbo glede nakupa sladkorja za potrebe avstrijske republike. Avstrija nakupi 2250 vagonov sladkorja po 18 čehoslovaških kron za kilogram. Izplačilo se bo vršilo v ameriških dolarjih, in sicer na temelju, da je 1 dolar vreden 60 čehoslovaških kron.

g Naš izvoz in uvoz. V prvi polovici leta 1920 smo izvozili iz naše države raznega blaga za 465 milijonov, 86 tisoč 35 dinarjev, dočim smo v istem času uvozili v državo za 1850 milijonov, 164 tisoč, 633 dinarjev.

g Tovarna koruznega olja v Vel. Bečkereku na južnem Ogrskem, ki je bila doslej last dveh mažarskih ban, preide v jugoslovanske roke.

g Čehi imajo živeža do Božiča. Češki ministrski predsednik je poročal, da imajo zaloge dovolj živeža do Božiča. Letošnja letina krompirja je bila dobra in skrbeli bodo, da bodo z njim preskrbljeni posebno premogovni kraji. »Kar se tiče masti in masla, je položaj boljši, kot je bil. Po pogodbi s kraljevino SHS smo si zagotovili 500 vagonov mesa in masti in ustanovili smo posebno komisijo, ki bo nakup izvedla.« Tudi preskrba z žitom je to leto boljša kot prejšnje leto. Iz domačega pridelka so nakupili 30 tisoč vagonov žita, z inozemstva pa so dobili 17 tisoč vagonov žita. Seveda je predpisana množina žita, ki ga rabi Češka, 94 tisoč vagonov.

g Pridelek tobaka v Bolgariji znaša letošnje leto 30 milijonov kg.

g Francoske tovarne za lokomotive v Jugoslaviji. Nemški listi poročajo, da je ameriški konzul v Beogradu sporočil, da so francoski industriji predložili naši vladi načrt, po katerem bi ustanovili v Jugoslaviji več tovarn za izdelovanje lokomotiv, tovornih vagonov in drugega materiala. Izdelki teh tovarn bi ne bili samo za Jugoslavijo, ampak tudi za francoske železnice v Mali Aziji, Siriji ter za izvoz na daljni vzhod.

g Cene padajo v Srbiji pšenici in suhim slivam.

g Cene na čehoslovaškem. 1 kg navadne krušne moke 1 K; pečen kruh, težak 1 kg 75 dkg, 2 K 50 vin.; krompir na drobno v Pragi za 1 kg 76 vin., na deželi 73 vin.; goveje meso 1 kg 17 K; telečje meso kg 16 K 80 vin.; sveže salo kg 20 K; sčvrsto salo kg 28 K; suha svinjina brez privage 36 K; surova šunka 36 K; med s posodo kg 5 K 72 vin., v papirju 6 K 10 vin.; marmelada 10 K; kvas kg 12 K; navadno milo na debelo kg 22 K, na drobno 26 K; najfinejša jabolka in hruške v zabojih za kg 1.60 K do 2 K 20 vin.; pivo močno 5% za vrček v gostilni 1 K, na dom 90 vin.; plzensko pivo za vrček v gostilni 1 K 28 vin., na dom 1 K 18 vin. — Vsak za sebe naj primerja naše cene s češkimi in naj računa čehoslovaško krono po 1 K 60 do 1 K 65 vin.

g Cene volne na Nemškem. V Nemčiji je veliko povpraševanje po volni, ker je tamkaj precej razvita industrija za predelavo volne. Uvažanje je precej otežkočeno vsled slabe vrednosti nemške marke nasproti tujemu denarju. Cena volne je na Nemškem poskočila od 1. julija do 1. oktobra od 70 na 110 mark za kilogram.

g Cene vina na Francoskem. Cene francoskemu vinu počasi rastejo. Sedanja cena za hl je: prvovrstnemu 580 do 690 frankov, drugovrstnemu 520 do 540 frankov, slabše vrste 280 do 310 frankov, burgundskemu vinu od 510 do 925 frankov.

g Novo veliko tovarno za steklo zgradi v Daruvarju v Slavoniji.

g Prvo jugoslovansko tovarno gumbov ustanove v Slovenski Bistrici, ki bo opremljena z najmodernejšimi stroji.

Gumbe bodo izdelovali iz roževine, lesa, kosti in kovine. To bo prva tovarna za gumbe v naši državi.

g Dohodki od kolekovine so znašali v septembru 9 milijonov, 325 tisoč 840 dinarjev in 87 par, v avgusta pa 8 milijonov, 337 tisoč, 734 dinarjev.

g Sladkor na Poljskem. Iz Varšave poročajo, da je letošnji pridelek sladkorne pese zelo dober in da ima v sebi več sladkobe kot pa lanska.

g Evropski manufakturni trg. Čeprav so cene manufakturnemu blagu v Ameriki v zadnjem času padle, ni to uplivalo na cene v Evropi. Glavni vzrok tej razliki v cenah v Ameriki in Evropi je zmanjšanje vrednosti evropskega denarja in zvišanje vrednosti dolarja. Z ozirom na nas se je podražilo tudi angleško blago, ker je zrasla vrednost angleškega denarja. Avstrijska tkalska industrija je zvišala cene manufakturnemu blagu za 20 odstotkov. Vzrok temu zvišanju je močno znižanje vrednosti avstrijske krone, razen tega pa nima Avstrija dovolj surovin za svojo tkalsko industrijo. Glede Češke so razmere za nas boljše, ker razlika med vrednostjo naše in čehoslovaške krone ni tako velika. Odpošiljanje zavrtkov s pošto je danes neprikladno, ker potujejo dolgo in negotovo, zato pošiljajo s Češkega blago na vagone, t. j. na debelo. Posledica tega je, da morajo manjši trgovci kupovati blago pri veletrgovcih, kar blago znatno podraži.

g Naš somišljenik z Gorenjskega prosi obrtnike in podjetnike, da bi mu dali na ponudbo vodno silo za 6 konjskih sil v najem ali skupno izrabljanje. Tozadevni dopisi naj se pošljejo uredništvu »Domoljuba«.

g »Podkovstvo«. Pouk kovačem in konjerejcem. Z mnogimi slikami. Stavil živinozdravnik Lovro Tepina, vodja državne podkovske šole v Ljubljani. Cena 45 K. Založila Jugoslovanska knjigarna. — Podkovanje konjskih kopit je najvažnejši, pa tudi najodgovornejši posel kovača. Ne zadostuje, da si je pridobil samo potrebno rokodelsko spretnost, pozpati mora tudi sestavo in opravilo posameznih delov noge in kopita, da more sam presoditi, kako naj si pomaga v takem ali drugačem slučaju. Podkovstvo je težak in odgovornosti poln poklic, zato priporočamo, da si nabavi knjigo vsak konjerejec, ki bo v njej našel mnogo nasvetov, kako ravnati s kopiti, da jih zdrave in za podkovanje sposobne ohrani. Za slučaj, ko kopito oboli, pa obsega knjiga točen pouk, kako naj se v prvem času neguje bolno kopito. Samo po sebi je razumljivo, da ne bi smel biti niti en kovač brez te knjige, ki bo odslej služila pri pouku v podkovstvu na državnih podkovskih šolah. Knjigo je spisal prvi strokovnjak v Sloveniji. Obširnejša ocena sledi.

g Današnje cene špicerjskemu blagu v Ljubljani so sledeče: Portorikokava 94 K, Santos 66 do 76 K, Rio 60 do 64 K, žgana kava I. vrste 112 do 116 K, II. vrste 96 do 100 K, III. vrste 76 do 80

kron, sladkor v kockah 72 K, riž I. vrste 26 K, II. vrste 32 K, namizno olje 62 do 72 K, jedilno 52 do 54 K, sol 8 K, cel poper 72 K, zmet 80 K, paprika 40 K, sladka paprika 90 K, liter petroleja 24 do 26 K. Testenine I. vrste 24 do 26 K, II. vrste 18 do 22 K.

g Na rudah bogata Mežiška dolina, ki nam je bila edina od cele Koroške prisojena v senjermenski mirovni pogodbi, je za industrijo važna dolina. Po statistiki izvozi letno 500 do 600 vagonov svinca, 300 vagonov obratnega materijala, 1000 vagonov apna in 1000 vagonov lesa. Nadalje izvažajo ilovico, oglje, drva in cement.

g Razstavo sadja v Skopju so priredili koncem oktobra. Razstava, ki sta si jo ogledala ministrski predsednik Vesnić in poljedelski minister Janković, vsebuje veliko množino izvrstnih sadnih vrst za mizo, trgovino in gospodarstvo.

g Gospodarska konferenca se bo vrtila v kratkem v Bratislavi (Požunu) na Češkoslovaškem, na kateri bodo zastopane Jugoslavija, Češkoslovaška, Avstrija, Italija, Rumunija, Nemčija in Mažarska. Razpravljali bodo o uvozu in izvozu, tarifah, železnicah, izdatkih in dohodkih, ureditvi uvoznih in izvoznih cen, denarnem in čerkovnem prometu, prevozu blaga, o pošti in brzozjavu itd.

g Cene blaga v inozemstvu. — Češka: Seme rdeče detelje za 100 kg 2.000 K, bele 2.500—3.500 K. — Dunaj: Sveža jajca po 12 avstrijskih K, v apnu po 10 avstrijskih K.

g Podjetje za zgradbo lesenih hiš. V Strišču pri Ptujju je izredno veliko barak drugih poslopij, ki so vse preskrbljene s kanalizacijo, vodovodom in elektriko. Sedaj nameravajo te naprave izkoristiti v industrijske namene. Ustanavljajo namreč delniško družbo za zgradbo lesenih poslopij (hiš, vil, mostov itd.) in tovarno za izdelovanje novih in popraviljanje starih železniških voz. To društvo bo imelo temeljno glavnico 30 milijonov kron, ki se bo tekom enega ali dveh let lahko povišala na 60 milijonov kron.

g Cene bombažu in usnju na svetovnem trgu še neprenehoma padajo. Kljub temu pa niso pri nas cenejši ne čevlji, ne obleka, pa niti samo usnje.

g Kako raste in pada vrednost denarja? V dnevnem časopisju beremo redno o vrednosti denarja, pa tudi »Domoljub« poroča vsak teden, koliko je vreden denar drugih držav z ozirom na jugoslovansko krono. Kdor vsak teden redno prebira ta poročila, je mogel priti do prepričanja, da naša krona v inozemstvu ni veliko vredna, z ozirom na to pa tudi ne denar. V Švici je n. pr. vredna naša krona 5 centimov, še ne 5 vinarjev predvojnega denarja. Da vrednost našega denarja ne more zrasti, temu je pač kriva čisto nesposobna naša finančna politika, ker je interes kake banke več kot pa interes same države. Dejstvo je, da v Belgradu nimamo finančnih strokovnjakov. O finančnih ministrih bi bilo škoda izgubljati besede. Resnica je, da so bili vsi finančni ministri, kolikor smo jih imeli doslej, nesposobni in da je bila pri njih

naša jugoslovanska krona le švabska krona. Zato jo je sklenil ubiti liberalni finančni minister Veljković in določil vrednost krone na 25 par, čeprav bi že danes mogla biti naša krona vredna toliko kot dinar, če ne bi bila že določena proti večini ljudstva in brez njegovega privoljenja njena vrednost. Upamo pa, da to ne bo držalo. O tem bo moralo končno veljavno odločiti konstituanta. Poglejmo torej, kako je padala oziroma rasla vrednost tujega denarja, kar je najbolj razvidno iz priložene tabele. Čim bolj rase tuj denar, tem manj je vredna naša krona, tem dražje je vse.

Vrednost	29. okt. 1920	17. julija 1920	30. junija 1920	19. marca 1920	31. dec. 1919	1. julija 1919	Prava vrednost (pariteta)	Prava vrednost (pariteta)
	K	K	K	K	K	K	K	K
Ameriški dolar	134	52	48	40	80	46	92	4
Italijanska lira	5	1	4	11	36	5	95	1
Češkoslovaška krona	1	1	1	2	1	1	1	1
Avstrijska krona	1	1	1	2	1	1	1	1
Nemška marka	1	1	1	2	1	1	1	1
Bolgarski lev	1	1	1	2	1	1	1	1
Rumunski lej	1	1	1	2	1	1	1	1
Francoski frank	1	1	1	2	1	1	1	1
Švicarski frank	1	1	1	2	1	1	1	1
Grška dragma	1	1	1	2	1	1	1	1
Angleški funt	1	1	1	2	1	1	1	1

Ti podatki so posneti iz poročil belgrajske borze, kjer določujejo vrednost denarju in vrednostnim papirjem židje, verižniki in podobne vrste ljudje. V stolpcu prava vrednost denarja (pariteta = enakost) je označena predvojna vrednost denarja. Vse drugo je lahko razvidno iz skrižaljke.

g Vrednost avstrijske krone neprenehoma pada in se je bati, da bo v kratkem času brez vsake vrednosti. V Švici je vredna avstrijska krona le pol drugi vinar.

g Vrednost boljševiškega rublja. Po zadnjih poročilih je vreden denar drugih držav v boljševiški Rusiji: francoski frank 2100 rubljev (9 K); nemška marka 500 rubljev (1 K 82); bolgarski lev 450 rubljev (1 K 65); rumunski lej 575 rubljev (2 K 22); italijanska lira 1250 rubljev (5 K 35 v); grška dragma 3100 rubljev (12 K); ameriški dolar

28.750 rubljev (147 K); turška lira 25.000 rubljev (5 K 30). Pred vojsko je bil vreden ruski rubelj 2 K 53 v. Daleč so pogнали boljševiki ubogo Rusijo.

g Iz Češkoslovaške. Dolg češkoslovaške znaša 37 tisoč milijonov češkoslovaških kron. V državo uvozijo blaga več kot pa izvozijo za 1.200 milijonov češkoslovaških kron na leto.

g Iz Jugoslavije. Od obstoja naše države se borimo z velikimi finančnimi težavami, vsled česar še do danes ni naš državni proračun v ravnotežju. Uvegli so se novi davki, da so se poravnali izdatki. Državni dolg v inozemstvu znaša 3200 milijonov dinarjev, dolg v državi sami pa 2600 milijonov dinarjev. Denarja kroži med ljudmi 3 tisoč milijonov dinarjev, toda ta vsota se še vedno povečuje. Trgovina z inozemstvom je pod državnim nadzorstvom (liberalnih bankirjev), kakor tudi inozemska podjetja v naši državi.

g Iz Poljske. V inozemstvu ima Poljska dolga 3 tisoč milijonov francoskih francov. Da obdrže državne izdatke z dohodki, moraj oredno na novo izdajati papirnat denar. Do 10. avgusta 1920 je bilo v prometu 29 1/2 tisoč milijonov mark. Trgovina z inozemstvom je pod državnim nadzorstvom. Da se izravna ti izdatki, je potrebno posojilo v inozemstvu. Industrija proizvaja 50 odstotkov tega, kolikor v mirnih časih. Sposobna bi bila izvažati, toda primanjkuje prevoznih sredstev.

Dopisi.

SV. JURIJ OB TABRU.

Našim samostojnežem, mislim da slabo prede, ker kličejo že redovnice na pomoč. Neke visoke šolana fantka: Španov Franci in Tičerjev Lipče, agitirata od hiše do hiše za samostojno s pomočjo svojih sester redovnic, rekoč: Midva sva od prave krščanske stranke, to lahko dokaževa s tem, da imava vsak po dve sestrji redovnici, in one so tudi za samostojne. Ljudje pa pravijo: pogledite volkove v ovčjih oblačilih, pod kuto redovnic se skrivajo in sleparijo za svojo liberalno samostojno. Mi pa ostanemo pri Kmetški Zvezi, edini kršč. stranki.

ŠMARJETA.

V Šmarjeti je bila v nedeljo 17. oktobra predstava žaloigra v štirih dejanjih. Prvo dejanje pred kaplanijo ob četrta na 8. uro zjutraj. Načelnik čaka prave ude kmetijske podružnice, da bi v dvorani otvoril občni zbor — že v tretje. Nastopi g. vodja orožniške straže. Pove, da je poslano skrbeti le za javen red in mir. Načelnik: potem imate samo tak nalog kot zadnjič; potem se ne bo mogel vršiti občni zbor, ker je prišlo zopet polno nepravilencev, ki bodo hoteli voliti; volitve bi bile razveljavljene kot so bile že dvakrat; jaz sploh nis grem zraven. Mož postave odide. Nastopi vodja samostojnih g. Janez Povše z veliko množico svojih pristašev — večina iz župnije Škofjan — ter zahteva občni zbor oziroma volitev delegatov za vse. Načelnik ga opozori, da ni dobil nobenih novih ukazov, da bi bile torej volitve neveljavne, da ni vredno začenjati, če on in njegovi ne odnehaajo. Ta čas hočejo samostojni neopaženo napraviti okoli načelnika kordon. Le ta spozna položaj, pa skoči proti ceravi. Pirhovi Tonček na »vingarju« kriči: »za njim, za njim«, pa ga niso dobili, ker se je zaprl v cerkev. Povše nevoljen, da se ni zgodilo kot je računal, zabavlja čez župnika, govori — da vsakdo lahko razume — da so gromenja kanonov krivi duhovni in ljudje, ki ostanejo izven samostojne stranke, da niso vredni, da jih kedaj solnce obsije, da bi šel in bi vse razbil. Govori tudi Janez Pavlič, ki preklinja umrlega gospoda župnika Zamana in zabavlja čez

sedanjega; pa je vsem, ker je precej v »drugem štuku« in v delavnični obleki, le bolj v zabavo in smeh. Največje veselje nastane, ko gre v župnišče »starja« iskat, pa prinese na prah nazaj velik »pušica«, katerega so mu pripeli farovška dokleta. Še domov ga nese, ko mu mora orožnik povedati, da je slab igralec, da mora »odere« zapustiti. Med kričanjem teh govornikov in drugih ter zabavljanjem čez farje se razlega iz kaplanije igranje na harmoniji in pianino... Tako in podobno se vrši predstava do nekake poldesete ure. Prostor pred kaplanijo izprazni — načelnik gre v svoje stanovanje in se zapre. Ob trilettrici na 18. začetek drugega dejanja. Prostor pred cerkvijo in v župnišču. Prvi nastopi velikan Tone Rupar, tesar iz Goriške vasi. Kriči, da vse radovedno leti skupaj. Ponavlja, kar se je naučil iz cerkvi sovražnih časopisov in govorov. Dolgi katoliški stranko raznih stvari, grozi. Ko je imel končati, pride od nekodi velik orožnik — bilo jih je menda za kulisami 9 — odpelje »pridigarja« za cerkev. Najbrž je tam v tajništva samostojnih prejel zasluženo pohvalo in plačilo. V cerkvi je povzdivanje, na trgu kričanje, da odmeva. Najhujši — klicali so ga za Matija — gre v župnišče naravnost in prvo nadstropje, grozeč hoče in hoče »farja« dobiti. »Kaj je far?« Ker ga ne dobi, zmerja njegovo sestro, ki je bila sama v kuhinji, s k...o, teče po ulici, hoče pograbiti velik kuhinjski nož, da jo bode. Le-ta mu po sreči nož ugrabi in ga vrže v lijak. Zdaž išče po šepu svoj nož. K sreči pride nek fant, ki razgajalca odvode. Potem beži na trgu, kolne Mater Božje itd. Služba božja mine. G. župan ga svari, le-ta na zmerja. Župan gre klicati (?) orožništva. Veliki žendar pride, fant je naenkrat izren, po odide s svojimi tovariši. Nek Pavle kriči iz lopa nad p. kaplana, ki stoji pri oknu svoje sobe. Tretje dejanje se vrši za kulisami v Karlovičevi gostilni. Samostojni imajo ob 11. zagnali shod in se ob vinu navdušujejo za svojo stvar. Kaj se obravnava, se ne sliši. Morda se med drugimi menijo o pismu, katerega je župnik poslal g. predsedniku SKS? Le-ta ga je bil namreč s pismom z dne 15. oktobra t. l., ki naj služi kot vstopnica, povabil na ta sestanek župnikov z g. Karlovič. Župnik je odgovoril: Za vabilo z dne 15. 10. se vam lepo zahvaljujem. Obilo sreče pri prireditvi. Priloženo pošiljam 10 kron prispevka k prireditvi. Kot ljubitelja prostosti Vas prosim, da Vi in Vaši pristajali gostite naši stranki pri njihovih prireditvah tako prostosti kot to gostimo mi vam. Vi imajte svoje, mi svojo! Z odličnim spoštovanjem!... Četirde dejanje se vrši po celi šmarjeti in po Doluži vasi: začne se popoldne s pretopom v gostilni pod šolo. Nadaljuje se z večer pozno v noč. Kričanje, zabavljanje, izzivanje »aufo« »oruk fara«; pada najmanj 11 strelcov. V Doluži vasi se »samostojni« pobje med seboj stape. — Nepristranska sodba o celi predstavi je: najbrže je bila naročena od potovih ljudi. Hojakače treba polskati! V sarovosti so se nekatere osebe naravnost odklikovale. Vel trije glavni govorniki imajo prav močno »štimov«, ampak izgovarjajo je grda, »šlita« jima manjka! Naj vendar prebero vsaj knjigo o lepem vedenju! Ron va, če so imeli dovoljenje za javen nastop? Straha ni dobro igrati. »Samostojni« poslušalci so bili veseli, ponosni; nekateri so se lahkomiselno smejali; resni ljudje so bili žalostni, jih je sram, da je šmarjeta to doživela, žale, da bi take predstave nikoli več ne bilo! Gostilečarji so dobro opravili. — Komur taki dogodbi res ne odpre oči, da vidi, kam vodi samostojna-liberalna stranka, temu ni več pomagati! Surovost, predrznost, podivjanost, laž, krivica, sovražstvo do vere, cerkve, duhovnov so njeni znaki! Dobrega, poštenega človeka mora tak prizor le še utrditi, da ostane zvest krščanskim načelom! Prihiti bodo zdaj pred volitvami z vse-mopobitimi obiluhami morda uslugami, da bi še bolje premotili! Zakaj Vas niso prej poznali? In potem Vas ne bodo poznali! Koliko so pa že storili za kmeto? Toliko, da je vse podivjane — zlasti mladostni — kjer količkar zavlađa liberalna samostojnost! Stranka, ki ima v resnici srce za kmeto, je SLS, to je slovenska ljudska stranka, so kršč. kmetске zveze. To kaže preteklost in sedanjost, to priča eden največjih liberalcev — dr. Triller — ki obita tej stranki, da dela le za kmetat! Pošteno, pametno kmetско ljudstvo naj se združi v kr-

ščanski slovenski ljudski stranki, v Jugoslovanski kmetški zvezi. Poklicane oblasti naj pa blagovolijo nepristransko preskrbeti, da se bo samo nasilje »samostojnih« veljalo!

ŠT. GOTARD.

Naš Bolka nas je torej osrečil s tem, da je poklical komuniste v faro. V nedeljo dne 24. oktobra so zborovali pri njem. Mi bi ne bili vedeli, da bodo, pa so nas gospod župnik na to opozorili. So rekli: Danes dopoldne je na lipi na pokopališču visel plakat za komunističen shod. Da ne bo kdo po nedolžnem obdolžen, povem, da sem jaz tisti, ki ga je strgal z lipe. Lipa namreč stoji na cerkv. svetu, cerkev in komunizem pa dosedaj še nista bratovščine pila. Kateri boste na tem shodu navzoči, bi vam svetoval, da vprašate komuniste za po-jasnilo, koliko dobrega so komunisti ljudem naredili zadnja leta na Ruskem, na Nemškem, na Ogrskem... Dve poglavitni dobroti pač znajo komunisti ljudem nakloniti: ljudi znajo olajšati posvetnih skrbí glede denarja in pa na hiter način jih znajo v nebesa spravljati (treba je samo, da je štrik trden in da veja drži, pa si v petih minutah v nebesih). Če je komu to všeč, ta naj kar komuniste voli. — Iz radovednosti sem šel pogledat kaj res bo. Prišlo je 18 knapov, ki pa so bili le deloma komunisti. In ker je govornik govoril zelo previdno, celo do pretepa ni prišlo. Kako Bolka misli, da bodo komunisti zemljo delili, tega pa res ne vem. Bolka ima cel grunt; ali misli, da ga bo treba dati, ali pa misli, da bo še kaj zraven dobil — kdo bi mogel uganiti njegove misli? To so pa povedali, da je njegov sin te dni tam okoli Celja militarizem odpravil in v komunističnem smislu svet glasil. Dober tek.

IZ TOPLISKE OKOLICE.

Pred kakimi 10 leti se je v področju topliskega poštnega urada na novo vpeljale dostavljanje po pismonoši po vseh vaseh. Enako vprašanje je bilo stavljeno na tamošnjega občinskega odbornika za vas Gor. Dol. Gradisce, ako je potreben trdi za omenjene vasi pismonoše. Dotični odbornik pa se je izjavil, da ni nikake potrebe pisma donášati na dom. V vsako vas kakor tudi v Toplicah, kjer se nahaja poštni urad, se pisma donášajo po pismonoši, edino le na Gradisce na, ki je samo 10 minut oddaljeno od poštnega urada. Brez vednosti sosaščanov je dotičnik pod imenom »vaški mož« svojeručno izjavil, da ni nikake potrebe glede pismonoše. Kako mi vaščani do tega pridemo, da moramo radi ene same osebe pošiljati po pisma svoje pošte. Se nekatere hiše, ki dobivajo vsak dan po več pisem, med temi več obrtnikov. Navadno se pa po šolskih otrocih dostavljajo, in se je v več slučajih pripilo, da so se pisma odpirala ali sploh zavrgla. V imenu vseh vaščanov uljudno prosimo vlad, naj ukrene, da bi se dovolilo pošto donášati po pismonoši. Prizadeti.

(Op. uređništva: Obrnite se s pismeno vlogo na pošto ravnateljstvo v Ljubljani. Dotipa v časopisu ravnateljstvo ne more smatrati kot prošnjo.)

ŠT. PETER PRI NOVM NESTU.

»Samostojni« — ti pa znajo za nos voditi uboge ljudi! Pri nas v št. Petru je poplavar samostojnih kmetov po novomeški okolici znal Franc Florjančič, po dom. Korošč. Ta mož — kakor nekoč Savel — kar drhti sovražstva zoper duhovnike in pristaše Kmetске zveze. Samostojen je on samo v tem, da hujska po vaseh in nasprotuje vsemu, kar ni liberalno. — Revček je vsak, ki mu nasede na lina. V dokaz temu za danes samo en slučaj! — Tukajšnji občinski odbor je sklenil lausko leto izvršiti pri farnem pokopališču neko popravo, ki bi bila stala 3000 K. Torej tritisoč kron bi bili v treh letih plačali župljani in zadava bi bila končana. Toda Florjančič v sovražstvu do našega občinskega odbora in v mržnji do cerkvene lasti! — Kaj stori? V kompaniji z nekaterimi zapeljanimi župljani se je pritožil zoper sklep občinskega odbora. Mesec in mesec je romala pritožba okrog oblasti. Občina je morala za popravo pokopališča pripravljati material kakor cement l. dr. prodati. Letos spomladi je sporočilo novomeško okrajno glavarstvo župnemu uradu v št. Petru da se je

Florjančič zoper nameravane poprave pokopališča pritožil in da naj se popravi za konkretno obravnavo. Konec meseca avgusta se je vrnila v št. Petru obravnava ki je naložila šentpeterskim župljanom grozno breme. Mesto treh tisoč kron bode morali plačati prizadeti župljani nekaj nad 5.000 K (beri štirinajset tisoč kron!) Torej: 51.000 K to je enajspetdeset tisoč kron bode morali ubogi župljani plačati več kakor bi bili če ne bi bil Florjančič nagajal. Nesrečna župnja, kateri se uskljuje »taki« dobrotniki ljudstva! Pred takimi ljudmi se zapirajo vrata!

VRHNIKA.

Vrhnški Sokol se pripravlja na igro, ki jo hoče vprizoriti v svoji dvorani. Beje bode igrali dramo »Sin«, ki jo je spisal višji šolski nadzornik brat Sokol Gangl. Igro bo učil učitelj Vuk, ki se misli na ta način prikupiti k višjemu šolskemu nadzorniku. Vsekakor praktičen mož, ki zna prijetno združiti s koristnim.

DOBREPOLJE.

Tudi pri nas se gibljemo. V nedeljo 24. oktobra smo imeli volilni shod, ki je bil dobro obiskan. Kandidat Škulj nas je poučil o važnosti volitev v ustavotvorno skupščino. Prav radi smo ga poslušali, saj nam pove vedno kaj novega. Z veseljem bomo oddali svoje glasove dne 28. novembra za SLS, ki stoji na krščanskih načelih in znstapa v resnici koristi kmeta. Kot govornika sta nastopila tudi poslanec Gostinčar in gospod Stanovnik, ki sta nam pokazala kako važna naloga čaka poslance v prihodnjem parlamentu. Le SLS bo skrbela, da prihodnja državna zakonodaja ne bo šla preko koristi kmeta, temveč bo delala na to, da se položaj kmeta zboljša. Na dan vseh svetih p. nas je na tistem obiskal »samostojen« kmet Pucelj. Vedeli so za njegov prihod samo njegovi izvolilci. Tudi Mustar se ni postavil kakor navadno, že ve zakaj. Da nas je Mustar varal, smo vsi prepričani, zato nas pa v prihodnje ne bo več. Dobrepoljanci mu želimo, da se pošteno spokori, politiko pa naj pusti pri miru. To svetujemo tudi njegovi žlahti. Tudi njegovi deseti roki, Skendur v Novi gori je odklenkalo. Kako je ta človek sleparil Slovčane. Naročil je vsem Kmetijske liste in jim obljuboval po ceni blago. Danes so Slovčani spoznali njegovo zvijačo in Kmetijski listi je ostal samo še v njegovi hiši. Slišimo, da bo sedel on za glasovalno skrinjico samostojnih. Dobra ga tiča so postavili, vsi ga bomo lahko poznali. Svetujemo mu pa še enkrat naj ne raznaša okrog laži o dr. Brejcu, ker vemo, da je on storil glede plebiscita na Koroškem svojo dolžnost.

DEVICA Marija v polju.

Naša Kmetiska zveza pridobiva vedno več novih členov. Seje se vrše redno vsakih 14 dni. Vodi jih gosp. kaplan oziroma g. župnik. Pri sejah se preračunavajo važna vprašanja. V nedeljo 29. okt. je bil pri nas volilni shod ob predložni doležbi kmetov. Tako je prav, kmeto se zavedajo pomena volitev. Na shodu je navdušeno govoril g. poslanec Smedej. Volilci so navdušeno pritrjevali govoru gosp. poslance ter enoglasno izrekli zaupnico Jugoslovanskemu klubu ter se izrekli za S. L. S. — 200 K za občinske reveže je plačal samostojni liberalci g. Močilnikar, vulgo Planina, na podlagi sod. razsodbe radi razžaljenja časti proti našemu pristajni. — Vila v Polju. V naši občini moramo zaznamovati velik napredek. Na krasnem prostoru stoji lepa vila z imenom »Vila v Polju«. Manjka vili samo še spominske plošče na kateri bi bila vsa zgodovina te vile popisana. — Naši samostojni so res samostojni. Prav samostojno so se zbrali k občinski zboru Kmetijske podružnice brez naših pristajev, brez našega načelnika so hoteli voliti delegata. Najstarejši najbolj samostojen je predsedoval, in hujdi zapisnik v Ljubljano, a tam so jim povedali, da se preveč samostojno delali, da drugo leto lahko tako samostojno volijo, letos naj pa potrupe z eno podružnico.

IZ PREONE.

V prodajni številki »Kmetijskega lista« se poroča iz Preone, da tam samostojna organizacija prav dobro napreduje. Dobro pa se

preduje še nekaj drugega. To leto se še ni končalo, pa so pri nas letos že dva ubili. Spomlad so v Bršljanu v gostilni pri Kastelcu enega zaklali, enega pa smrtno nevarno ranili, tako da so ga komaj ohranili pri življenju. Pred kratkim pa so ubili Franceta Krese, posestnikovega sina iz Hruševca. Dobri ljudje s strahom gledajo v bodočnost. Starši se boje za otroke, ker vedo, da v takih okoliščinah pohujšanje mora priti. Kaj bo, ako se liberalizem še bolj ukorenini? Kaj bo šele, če se nasprotnikom uresničuje njihovi načrti, da preženo duhovnike?

IZ POLJAN NAD ŠKOFJO LOKO.

Da ne boš mislil, dragi bralce, da Poljanci spimo spanje pravičnega, zato ti podajamo kratek dopis. Kakor drugod, tako tudi pri nas liberalci nastavljajo svoje mreže, in žalibog, tudi katerega ujamejo. A tudi mi dobro napredujemo. Fantje in dekleta so na Mali Šmarini priredili narodno igro »Domen«. Ustanovili smo tudi Orla, h kateremu fantje z velikim navdušenjem pristopajo. Zaenkrat imamo samo vsakih štirinajst dni fantovske večere, katerih se fantje z velikim veseljem udeležujejo. Vodi jih gosp. kaplan Gogala. Orlovski duh je vzplaval nad poljansko dolino. Bog daj vsem slovenskim fantom in dekletom misel na to lepo organizacijo. Zato pa vsem bralcem in bralkam najprisrčnejši Bog živi!

ST. PETER PRI NOVE MESTU.

Taka se pa ne primeri vsakemu, kakršna se je Francetu Florijančiču, poglavarju naših samostojnih. Novomeško sodišče je bilo tako neumljivo, da ga je radi tatvine obsodilo v zapor! Ta je pa huda! Moč je 50 let zabavljala brez duhovnike, na stara leta bo moral pa sam v »lemenate«. Paragraf 460 kaz. zakona ima hudo moč! Tri leta ne bo smel Florijančič ne voliti ne voljen biti. Ubegi revčiki! Svet je res nehalcežen! Noč in dan je letal naš vojvoda po fari, da bi ja utrdil svoje »samostojne« brate v sovraživa do duhovščine, javno je zmerjal in sodo preganjal naše pristaje, prodajal je »samostojna« koruza in petrolej za svoj lastni profit, hodil je nagajati in shode razbijati v sosednje župnije, v družbi dičnega gospoda Skočiča je nastopal kot govornik »samostojne kmetijske stranke«, v duhu se je že gugal kot prihodnji župan na županski stolec, pripravljen je bil v Belgrad zapisat se v pravoslavno vero — no, zdaj pa ta polomiljal Dno 28. novembra bodo volilci ponosno stopali na volišče, ata Florijančič bodo morali pa doma za pejo sedeti! Nekaj pokore mora biti za onih 51 tisoč kron, ki jih je letos s svojim nagajanjem nabil na rame našim župljanom. Vsa fara bi se oddahnila, ko bi Florijančič spet za nekaj let zlezal spod kovčere. — V nedeljo 31. oktobra je imel pri nas Bore dobro obiskani javen shod. Z izvezanji govorniki so bili ljudje zelo zadovoljni.

ST. RUPERT NA DOLENJSKEM.

Kmečka zveza je sklicala 31. oktobra volilni shod. Ljudstvo se ga je udeležilo v obilnem številu. G. dr. M. Natlačen je govoril o pogubnem centralizmu. Kmetje so zahtevali, naj se jim dajo primerne postavbe v Ljubljani in ne v Belgradu. Pomilovali so in ogorčenje izražali nad liberalci, ki lezejo pod velikosrbski Pribečevićev klobuk. — G. L. Bač je v jasni luči naslikal samostojneže. Krški živinozdravnik in dr. Zerjav se že pripravljata, da popeljeta po volitvah njihove zastopnike brite in mesarje v Belgrad kovat verigo že tako tlačenemu slovenskemu kmetu. Poslušci SLS so že večkrat dokazali, da se ne boje ustaviti se gospodarstva in veri krivičnim postavam belgajske vlade. Čim več bo poslancev SLS, tem večji bo odpor krivici, tem več koristnega bodo dosegli, zato bomo šli dne 28. novembra vsi voliti poslance SLS.

GORJE.

V nedeljo, dne 31. oktobra se je vršil pri nas občni zbor Kmetijske družnice. Kot delegati za občni zbor glavno družbe v Ljubljani so bili izvoljeni: Jožef Pristov, Ivan Mevželj in Janex Poklukar, somišljeniki E. Z. Tudi »samostojna« so prišli vsi na občni zbor, pa so ostali v voliki manjšini. — Ob koncu občnega zbora je omenil načelnik in sedanjí poverjenik za kmetijsko ono nesramne napade o njegovi ose-

bi v raznih nasprotnih listih, zlasti v »Kmet. listu« in »Domovinu«. Napadali so ga zlasti, da je nezmožen kot predsednik »Kmet. družbe«. Oudno je, da so ga preje tudi nasprotniki smatrali kot najbolj sposobnega izmed kmetov, sedaj pa je naenkrat postal popolnoma nesposoben v očeh »Samostojnih«, seveda samo zato, ker ni tudi on postal »Samostojen«, dasi so ga tako vabili in mu obljubljali, da bo poslanec itd. Tudi je bil najboljši po njih mnenju, sedaj pa ni več za javno življenje, in je tudi »največji lenuh«, kakor pravi »Domovina«. — Tukaj se jasno vidi vsa resnicoljubnost naših nasprotnikov. Mi, ki ga poznamo, dobro vemo, koliko je zmožen, in tudi okrog »Kmet. lista« in »Domovine« poznajo njega zmožnost, vendar v svojih listih pa ga blatijo, ker ni hotel postati njih pristaša. Gospod poverjenik pa si gotovo iz tega ne bo ničesar storil, ampak bo šel preko tega naprej. Kajti najboljši odgovor na tako umazano pisanje je delo.

IZ CRNEGA GRABNA.

Samostojna kmečka stranka pri nas nima odziva med ljudstvom, dasi se bivši župan blagovški Franc Pustotnik po domače Mlakar na vso moč trudi, da bi to mrtvorojeno dele pri življenju ohranil. Mi se le čudimo, da se ta človek, ki ima toliko masla na glavi, upa na solnce. Kot pravi prijatelj kmeta se je mož izkazal zlasti tekom vojske. Kot načelnik Hranilnice ni hotel sprejemati vrnjenih posojil, sam pa je vedno sproti poravnaval svoje dolgeve pri isti hranilnici; pa saj jih je lahko, ker je od vseh strani tekla voda na njegov mlin. Sam je vedno mendral okrog in še sina je vojašine oprostil, da mu je bil kot desna roka v pomoč pri njegovih dobičkosnih podjetjih. Redovedni smo, kako je razdeljeval usnje, ki je bilo poslom natanzano? Kakor povedo, so ga malo dobili. Sladkornih kart, lahko rečemo, je najmanj 200 izgubil; pa še za one, kar jih je razdelil, niso ljudje dobili sladkornja. Zato je lahko verjetno, kar je pravil njegov sin, da je še on v treh mesecih naredil 6000 K, kaj šele oče, ki je imel tekom vojne tri župnije popolnoma v svoji gospodarski oblasti; zato ni čuda, da je mož postal iz do vratu zadolženega trgovca veleposestnik. Za danes naj zastopijo ti površni podatki, če bo treba, smo pripravljani iti v podrobnost; posebno bi bilo zanimivo opisati, kako mu je hranilnica služila v to, da je množil svojo posest. Ko je bil novi župan izvoljen, se je še sedem mesecev krčevito držal županskega stola, dokler ni bil po sili odtrgan. Koliko se je mučil, da bi sobi trafiko ohranil; ker misli, da mora vsaka stvar, ki kaj nese, v njegovih rokah biti; zato je poročal v Ljubljano, da brez trafike živeti ne more, a koravno poseduje nad 200 hektarov zemlje. Redovedni smo, koliko žuljev ima mož na rokah, ker ga še nikdo ni videl delati. Potemtakem ne spada v Kmečka stranko in vendar je njen odbornik in obenem odbornik Ekonoma, ker upa, da bo z njegovo pomočjo zopet privabil kmeta v svojo prodajalno. Čudimo se, da se ta mož sploh upa javno stopiti med ljudi in se ne boji, da bi mu kdo v obraz povedal resnico o njegovem postojanju. Ako smemo skledpati po odbornikih na stranko, potem naj bralce sam sodbo naredi, kakšna mere biti stranka, katere stebri so take vrste ljudje.

HOTIČ PRI LITLI.

4. novembra je sklicala SLS za Hotič zapadni sestanek pri županu. Na sestanku je prisel tudi znani politik sedaj komunist »Didelek« in pripeljal s seboj četico komunistov. Hoteli so biti nekaj hudi, a ko so bili opozorjeni, da treba biti pri takih razgovorih dostojen, posebno če je človek nepovabljen, so postali bolj mirni. Ko so dobili besedo je začel voditelj komunistične armade razlagati komunistične načrte. — Pa je utajil komunizem. — Trdil je n. pr. da n. pr. komunisti niso zato, da se odpravi zasebna lastnina ampak da so le za razdelitev veleposestev in milijonov; da so komunisti zato, naj bodo duhovniki dobro plačani. — General Zorja; kaj porečete k takemu komunizmu. Ruski Ljening bi prijel Dideleka trdo za ušesa. Le ene stvari ni mogel utajiti: Da noče samouprave, ampak hoče komunistovski centralizem in nasilno vladno po vzgledu Rusije. — Prav bratec, da si se izdal. Kmetje hotički vedo da je edina rešitev za nas Slovence obširna

samouprava. Komunisti je nočejo ker vedo, da bi potem pošten kmet in priden delavec ne prišla do besede. Vrli komunisti bi potem ne mogli deliti obleke in živeža na karte (kakor bi rad »Didelek«), brez kart bi pa radi jemali kmetom živino in ga gonili neprestano v vojsko in pobljanje kakor delajo ruski in vsi drugi komunisti. — Hotički kmetje bomo šli s Slov. ljudsko Stranko, ki ima izbrane za poslance poštene krščanske može, ki se žive z delom svojih rok in poznajo naše kmetijske težave.

IZ RADOMLJA.

Podružnica sv. Marije občine Radomlje je dobila 3 lepe bronaste zvonove, katere je med vojno oropala avstrijska vlada. Viti so bili v ljubljanski zvonarni. Mojstrsko izdelani zvonovi imajo prav lepe glasove. K temu so poštvalno prispevali vsi občani brez razlike od najmanjšega do velikega. Izjemo dela eden premožnejših občanov, ki pa, upamo, da se bo tudi odzval. — Pred kratkim nam je vze-la smrt iz naše srede g. župnika Ant. Lovšina. Bil je nam priljubljen dragi pokojnik, kar potrjuje njegovo 12 letno službovanje v Radomljah. Želimo zopet zmožnega, stalnega namestnika. Dana je lepa prilika: lepo čupnišče z zemljiščem in obenem je v vasi tudi dvorazredna ljud. šola. Sedaj vodi pri nas dušno pastirstvo poštvalno in vzorno č. oče frančiškan iz Kamnika.

V ŠKOFJELOŠKI OKOLICI

je kmetstvo ljudstvo sieklo plašč »Samostojni« in spoznalo, da se je bil v njem skril liberalizem, ki se v svoji pravi koži ni upal nastopiti. V nedeljo 31. oktobra pa se je sam razkrinkal. Samostojni general so sklicali shod v Loko, kjer so pa od našega kmetijskega ljudstva slišali marsikatero grenko. Novega so nam govorili boro malo povedali, njih sklepe v korist kmeta smo vse slišali že 14 dni preje na shodu SLS. Iz ust navzočih so pa liberalni hujskači lahko zvedeli, da s samim bobnačim oglašem, ki ga je eden izmed njih otvoril na Domoljuba, kmetu ne bo še nič pomagano. Konec shoda pa je nadel krono klavirni komediji. Ko je šlo za poslaniška mesta, so se sprli sami med seboj. Menda so njih vodje sami uvideli, da naše ljudstvo pripravlja premalo prostora, da bi se mogli vsi zgneti k liberalnim jaslim, zlasti, ker se je ravno na tem shodu videlo, kako v ospredje silijo le razni birtje, loški trgovci in znani kapitalisti-lesotrci, ki so med vojno obogateli od kmetijskih žuljev, da bi sedaj še nadalje drli kmeta. In ti njih vodje, katerim samostojni pristaši javno na shodu očitajo, da nimajo čistih rok celo pri lastnem samostojnem podjetju. Ekonom naj bi bili vestni nesebični zastopniki vsega slov. kmetijskega ljudstva? No, ljudje sami spoznavajo, da je nova samostojna stranka le past, ki so jo našemu kmetu nastavili razni kapitalistično-liberalni izkoriščevalci in da je zanj mesto le v Slovenski ljudski stranki.

IZPOD RATITOVCA.

Veliko bridkosti je napravila kmetijska podružnica samostojnim, posebno Demčarju, Čoču in njegovemu zvestemu sobojevniku Markelnu, načelniku samostojnih, ki pa sam še posestnik ni. Za Zerjavovih časov so ustanovili podružnico v Železnikih. Ko je imela selška podružnica volitve za delegate, so prišli zraven, voliti pa niso smeli, ker niso bili v imeniku in jezni so morali slišati, da so za delegate izvoljeni člani SLS. Naprej so napovedovali: zmagači moramo, če ne, naj vse propade. Ta blamaža jim ni bila dovolj. Da naredi še večjo neumnost, so sklenili, da se podružnica v Železnikih zaenkrat ne ustanovi in mora biti občni zbor selške podružnice. Selška podružnica je pa izjavila, da novoustanovljene železniške podružnice ne sprejme več nazaj; glavni odbor kmetijske podružnice je to potrdil. Drugič blamirani! A udali so se hitro v usodo in sklicali občni zbor v Železnikih. Na tem občnem zboru hočejo za delegata voliti Markelna. Pa zopet smolaj! Se voliti ni smel, ni bil v imeniku! Čoč ga je tolažil, da je že v Selcih volil. — Prav pravilo: odkar Čoč nima več Kreka, ne zna nobene reči več izpeljati. Pošten mož je dejal samostojnim: le pojdite za Čočem, vas bo že še spravil v nov šmir.

SV. GORA PRI LITIJL

31. oktobra smo imeli pri nas dobro občinsko shodo SLS. Spoznali smo, da je samostojni tiraniki rešitev iz sedanjih težkih razmer. Tudi liberalni Samostojneži se nam hodijo ponujati. Znani lesni trgovci Tomazin iz Šmartne je nekaj šaril okoli, da bi s pomočjo šentlambarskega organista Železnika razbil našo podružnico Kmetijsko družbo. Pa mu ni šlo. Pomagamo samostojne trgovce, prijatelje demokratov, ki so vzrok draginje, hudih davkov in drugih naših težav. G. Tomazin, kar doma ostane in v Šmartnem oznanjuje, kako boste delili graščine, če vam tam ljudje kaj verjamejo. Mi vemo, da bomo le v SLS priborili svoje pravice in potem delili veleposvesta, ne da bi se bilo treba vam klanjati. — Iz Zagorja se oglašajo tudi komunisti, a jim ne bomo šli na lim, da bi nam vpeljali pobujanje in zmede kakor so jih na Ogrskem in Ruskem.

IZ SELSKE DOLINE.

To vam je političnega življenja po dolini Samostojni so začeli tako živahno, da je veselje. Še Čoč ni bil nikdar toliko delaven, kakor sedaj. Kakor je bil včasih strasten zoper liberalce, je sedaj še veliko hušji zoper SLS. Umirili so se pa zadnje čase »Alešovci«, kakor pravijo ljudje socialistom in komunistom, ker imajo za načelnika Aleša, pa sami ne vedo, kaj so. Največ sreče ima še selski nadučitelj. Navdušen po Čočovih malicah je tako spreten, da združuje v svojem »nevtralnem« pevskem zboru socialiste in komuniste, liberalce in samostojne; velika večina so pa le »alešovci«. Pelje jih v Loko na shod samostojnih. Pa ne zastoj! Dobe mesa in pišče, kolikor se jim zljubi. Strankarska zavest pa takal Vidi se, da gredo vsi lahko skupaj, kar nasprotuje SLS. Ali naj bodo res volitve v znamenje mesa in pišče? Prodane duše! Zavedni možje in pa fantje, skupaj, iz popolnega prepričanja oddajte glasove SLS!

VELIKE POLJANE.

Že dolgo smo ga pričakovali, danes smo ga imeli v svoji sredi, našega neumorno delavnega in splošno priljubljenega g. Škulja. Dve uri so ga ljudje napeto poslušali in ga umeli. Njegova gorka beseda prihaja iz gorko ljubečega srca in gre tudi do srca. Program naše stranke, ki je prava ljudska stranka, so navzoči glasno odobravalji ter izražali gospodu hvalo za njegovo dosedanje neumorno in uspešno delo za blagor ljudstva. Bog plačaj! On mora biti naš poslanec in tudi bol!

Nekaj se čuje, da so najrevnejši med nami, blanci in uslužbenci bogatih, hoteli voliti na liberalno plat. Nikar! Glejte, tu imate najboljšega prijatelja in za zagovornika vseh revnih in zatiranih! G. Škulj je pravi učenec pokojnega dr. Kreka, očeta revežev in delavcev! Liberalci, tudi samostojni, so prijatelji gospode in kapitalistov, še najbolj pa svojih žepov in profitov! Zato izpusite dne 28. novembra svoje krogiščo v tisto skrinjo, na kateri boste čitali ime K. Škulj, prijatelj vseh delavskih stanov, a največji prijatelj najbolj ubogih!

IZ TUHINJSKE DOLINE.

Samostojni kmet iz Šmartne, ki v pota svojega obraza od zore do mraka orje za kramarskim pultom v Štaci, je preteklo nedeljo mobiliziral samostojne trume in njim na čelu korakal proti Zg. Tuhinju, od časa do časa ozirajoč se na strnjene vrste. In šli so za njim: Veleposvestnik in košarski mojster iz Jevnika, nadalje mož, ki je razširil duh po čevljarski sinoli, a se je pomotoma spustil v politiko in pozabil na besede: »Le čevlje sodi naj koptar!« Spreved je povečal s svojo navzočnostjo baje bodoči šmarnski župan. Da ni manjkalo njegovega soseda, se samo ob sebi razume. Sprevedu se je pridružil še nekaj drugih, katerim se je pa že na obrazu bralo, da se ne čutijo posebno počaščene v tej dični družbi. Na kraju, kjer bi se imela vršiti volitev delegatov v Kmetijsko družbo je na bojno znamenje kolovodje samostojna četa zagnala silovit krik in skušala s pljuči nadomestiti to, kar manjka v glavi. Najbolje se je izkazal pri tem junnaskem nastopu bodoči šmarnski župan, kateremu je že med bojem četovodja pohvalno namigaval. In pokazali so luč samostojne omike, kateri niso skrivali pod mernik. Podrobnosti sleda.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kaknega odbitka.

Hranilne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevalja ***

(Dolce.)

»To vem bolje kakor vi, Radlmajer,« je rezko odvrnil Hendel. Spoznal je moža, ki mu je najzoprnejši izmed vseh Štajercev... In Hendel se je po konci vzvaval v Mrklatastem sedlu svojega žr. bca; z meča in s prstana so v svitu prasketajočih bakelj letele iskre, njegove oči pa so se svetile kakor živo ogelje. Nato je naglas rekel tarnajčemu ljudstvu: »Vi, ljudje, slabo dobrodoščilo ste mi pripravili s tem, da se je za časa moje odsotnosti v mojem mestu izvršil umor. Sicer je Stefana Švertner meni in moji hiši prizadela mnogo hudega in je skoraj zanesla kugo v mesto Štajer, toda življenje je sveto, to bi se ne bilo smelo zgoditi. Kdorkoli je to storil, tega kri bo prelila. Ta umor bo kakor vsak drug kaznovan z mečem. Stefania morilec bo po postavi umrl, najsi bo ropar, luteran, katoličan ali pa kak menih, pred postavo so vsi enaki.«

Nato se je zopet obrnil k Madlzederju in ga je na videz mirno in hladno vprašal, toda roka se mu je tresla ob uzi: »Je-li stotnik Hendel že v Štajru?« Madlzeder je odgovoril: »Bil je v Štajru, gospod sodnik, toda odšel je in se še ni vrnil.«

»Tako.« Kdor je stal blizu Hendelna, je v Mrklatastordčem siu bakelj opazil, kako se mu je napela žila na čelu.

»Ako ga ni tu, moram ukreniti brez nje, kar bi sicer storil z njegovo pomočjo.« In zopet je glasno govoril Hendel, trdno odločen, takoj udušiti v ljudstvu zlo voljo, ki to je jelo kazati, da tako prepreči nov umor. Podati hoče nov dokaz svoje neutajne pravičnosti, zakaj to ljudstvo se danes ne da niti oplasti niti s silo ugnati, to je jasno dalekovidnemu možu. Zato je rekel Madlzederju:

»Resno in strogo zapovem sledeče: Jutri zjutraj navsezgodaj naj najboljši strelci, kar jih imamo, prehodijo Štajerdorf, Ensдорf in okolišnje kraje, spremljajo naj jih rablji z verižami in vezmi, preiščejo naj vsako hišo in naj morilca, ako ga izsledijo, v verigah in vezeh privedejo v mestno hišo. Jutri zjutraj naj mestni pisar med bobnanjem razglasi in prebere odlok o našem sodu, ki že izza sušca leži spisan v posvetovalnici, in sicer v Štajru, Štajerdorfu, Ensдорfu in v Ajhetu.«

Mestni svet pa sklicujem k izredni seji, ki se bo vršila jutri zjutraj ob šesti uri (ne kakor ponavadi ob osmi uri), da sklepa glede umora.

Zopet se je obrnil proti ljudstvu in njegov krenki možki glas se je razlegal po celem trgu, čez katerega je zaeno s treh cerkvā gro-melo dvanaest polnočnih udarcev: »Kakor gotovo sem tu, tako gotovo bo jutri umor mašeevan. Sedaj pa poidite vsak na svoj dom, za-

kaj ura je polnoč! Strelci, tudi vi odidite in se zberite v arzenalu, vsak pa naj obdrži v rokah svoje orožje, ker velja jutri poiskati morilca.«

Počasi, kakor se trume vstalih mrličev na jutranji klic čuvarjev poizgube v grobove, so se razšle mrke množice in so izpraznile mestni trg.

Samo Hendel je še z dvema baklonoscema ob straneh ostal pred Madlzederjevo hišo. V vetru so mu vihrali lasje in se mu je napihaval plašč. Nanovo je vprašal Madlzederja: »Gali ni v Štajru; kje pa je vendar? Vi boste vendar vedeli? Ve li za ta umor? Je-li prebral moje pismo?«

Madlzeder je stopil tik pred Hendelovega konja in je rekel: »Gospod, res ne vem, kje je, in če je kaj bližje k umoru. Pismo je prebral, in sem se ves božji dan pulil z njim, nikdar tega ne bom pozabil.«

Hendel je vprašal, srce mu je nemirno bilo:

»Zakaj ste se pulili?«

»Ni hotel vneti.«

»Kljub mojemu pismu?«

»Kljub vašemu pismu.«

Vihar zastoka. Luna skrije svoje mlavsko obličje. Zopet prihaja iz predmestja sem čez vodo ječanje in ihtenje.

»Torej se je branil?«

»Na vse pretege, gospod. Če bi se mi na bil tako ustavljal, bi bili že opoldne Stefana izbovalni iz mesta. Toda on me je prosil, rotil ter me je, ko je vse pričalo zoper njo, prisilil, da naj čakam še do polnoči, še eno pot da bo napravil, da se izpriča njena nedolžnost; od takrat se še ni vrnil.«

Molčeč in hropeč je poslušal Hendel, divje mu je tolklo srce. O, nesramna vlačuga! Dobro je, da je mrtva. Toda ali ni čudovita ta nedolžnost in ljubezen njegovega otroka! Branil je svetišče svoje ljubezni, ko je že oskrumeno ležalo pred njim na tleh. In Hendelovo sočutje z njegovim ponosnim otrokom je naenkrat pramagalo njegov srd, srd nad mrtvo deklico.

Silno ga je bolela izguba ljubljence, toda ostal je miren.

»Torej kje mislite, da je?« je vprašal in je z bodečim pogledom meril Madlzederja.

»Nihče ne ve. Baje je jezdit proti Lincu. Spominjam se, da mi je rekel, da hoče sam govoriti s Stefano.«

Madlzeder je obmolknil. Počasi je šel z roko preko čela. Grozna misel mu je liki grda, ostudna ponočna ptica šinila v pekoče možgane. Zamajal je z glavo, da bi jo odpodil.

»Jutri zjutraj bom poslal sle v Linc ponj,« je rekel globoko sopihajoč. »Sicer sva se sprla vsled njegove ljubezni; toda v težkih časih ne bo pustil Štajra na cedilo, to vem. So-li v okolišču pasavski roparji?« je naglo vprašal. »Kaj lahko bi bil kdo izmed njih umoril Stefano, ta sodrğa je vsega zmožna. Sicer pa mislim, da niti umora vodijo v Garsten. Pač niso hoteli zaradi te vlačuge s svojim redovnim bratom ostati v sramoti.«

Toda sam sebi ne verjame. —

Ko je nato sam skozi mrtvo mesto jahal proti domu, ga je neprestano spremljala in mučila strašna misel. —

... Se ni li že večkrat zgodilo, da se je možki, ki ga je podpirnil himavski prijatelj, maščeval nad žensko, ki ga je varala, s tem, da ji je porinil jeklo v vlačugarsko srce? —

Izpodbodel je konja in je z divjo naglico pod šumečimi drevesi jahal skozi nočni vihar proti svojemu gradu. Ponočna pošast je letela z njim. Boril se je zoper njo, z mečem je mahal proti njej. Toda ni se hotela umakniti.

Njegov ubogi otrok se je boril ves dan, ko so pa odpovedale vse priče, je obupal — in je prišel za bedalo. — — — Ne, in zopet ne, tega ni storil. To so strelci drugi. Henrik je tako zrel, tako plemenit, ta! dober... ne, on že ne. Njegova roka ne more moriti. Joahim Hendelnova roka bi mogla, da, Henrikova pa nikdar.

Ko je prišel do svojega gradu, je bilo gor vseh mrtvo, samo eno okno je bilo razsvetljeno. Za tem je sedela gospa Helena ob postelji svoje hčerke, ki je neprestano klicala brata in ni hotela spati. Mati se je močno bala, da jo bo prišla božati.

Nihče ni slišal priti jezdeca, zato je moral trikrat potrkati na vrata, preden so prišli služabniki. S svečo v roki mu je v ponočni obleki

po stopnicah doli prišla nasproti njegova gospe. Poljubila ga je in mu je takoj potožila, kake križe da ima z deklico, ki noče ne jesti ne spati in venomer kliče Henrika. Nemo in mrko je stopal poleg nje. Henrika kliče ubogo dete! Henrika je on vrgel iz svojega srca, iz svoje hiše — pahnil ga je v obup in morda —

Ko sta se bližala spalnici, je prekinil svoj zamisljeni molk in je le pripovedovati: »No, to pot so pogoreli na Dunaju strupeni jeziki, papežniki, Cerkve ne dobe nobene, to se pravi, žal, eno, ker je bil zopet enkrat predobor moj fant.«

Potem je nadaljeval: »To je pa zopet lepo. Komaj pridem v Štajer, pa mi povedo, da se je izvršil umor.«

Helena se je močno stresla: »Jezus, Marija! Koga so pa umorili? Jaz ne vem ničesar.«

Obstal je, velikanški in grozan: »Stefano Švertner. Sicer je zaslužila, in ne bom žaloval za njo!«

Gospa je tresoč se po vsem životu zašepetala:

»Kdo je to storil?«

Jezno jo je pogledal: »Kako naj jaz to vem?«

Na pragu spalnice je mahoma vprašal: »Si-li danes kaj videla mojega sina Henrika? Baj je bil v Štajru.«

»Jaz ga nisem videla, pač pa ga je videla naša mala deklica, vabila ga je, naj pride, pa ni hotel priti in je strašno izgledal, otrok samega strahu ne more spati. Zakaj ni prišel, kaj se je zgodilo?«

Posvetila je v spalnico, on pa je nepremično stal. Z votlim glasom je rekel:

»Ni smel priti, ker mi je na Dunaju rekel, da ljubi Stefana, pa sem mu zato prepovedal hišo.«

»Tak — je začela Helena, toda žugajoč je zaklical:

»Stoi, ne usuj ga, tega ne trpim. Kaj more zato če ga je začarala nesramna ženska. V alpi jezi vem mu prepovedal hišo, hotel bi, da bi tega ne bil storil. On je bil moj ponos in njegova mati je bila moja prva ljubezen! — Marieta, Marieta!« — vzklilnil v divjem trepenju, tedaj je njegova žena smuknila v spalnico, kakor ti se bala, da se bo prikazala rano lena, ki jo je poklical.

Z Vizerfelda, kraja umora, iz priletel tak klic hripavega petelina. Vedno bolj nje go plesale zvezde med drevesi, ki so žamezi okoli gradu. Hendel je videl pred seboj s tri rasti vislice, gori je opazil moškega s temnimi lasmi in angelskimi očmi... Tedaj se je zdrznil Hendel, mož iz jekla in železa, opotekajoč je za svojo ženo stopil v spalnico, goč: »Mrzli me... jutri me čaka težko delo... Sedaj moram nekoliko počiti. Ponesi mi toplo odejo, ostani pri meni in mi dai roko.«

XIII.

Bilo je ob štirih zjutraj. Po moralni noči se je začelo svetlikati, kakor po vsaki drugi. Tiho je prihajalo jutro izza črnih gozdov, zlatlo se je svetlo nad polji in se je v tisoč in tisoč rosnih kapljicah lesketalo v cvetlicah. Na lahno so začele ptice v zelenju dreves prepevati svojo jutranjo hvalno pesem; ena je priletela k oknu, skozi katero je vsako jutro gledala prijazna deklica in sipala drobtinice drobnim kralcem. »Cib, cib, cib,« je kluvala na okno in prosila; toda danes se nihče ne gane, nikogar ni k oknu. Notri v sobi je mrzla in blede ležala deklica na svojem revnem ležišču, in njene roke so ji sklenjene počivale nad prebodecim srcem... spala je in spala in se ni prebudila. Dve rmeni sveči sta goreli in se kadili poleg mrtvaškega ležišča. Mati, ki je na svojih rokah gori prinesla svoje dete in je položila na posteljo, je vsa zlomljena sedela ob njeni glavi. Cele ure je že prejkakala in prevpila, sedaj ne more več. Le tuintam zajecila ime svojega otroka, ali sveta imena, potem zopet nemo sedi kakor okamenela od boli in bridkosti.

Sveče ob mrtvaški postelji so dalje gorele in se kadile, kar je ena padla in je ugasnila. Tedaj se je dvignila mati, da jo po konci postavi, ter se je sklonila nad čudoviti, mirni, blede obraz, ki so ga obkroževali kostanjevi kodrci, in je jecjala: »Stefka, Stefka, vstani, čas je že, da vstaneš. O, ti ne vstaneš nikoli več, oh, kaj naj storim jaz nesrečnica brez svojega otroka.«

Cuj, zunaj pred hišo se čujejo koraki. Kdo prihaja? Že škripljejo koraki po stopnicah gori in čuje se krepko moško govorjenje. Kar stopi v mrtvaško sobo — pater Albert, nekdo pa še prihaja za njim. Ne da bi se začudila ali količikaj premaknila, se je mati z objokanimi očmi srepo ozrla na visokega moža v benediktinski halji, ki je urno stopil k mrtvaškemu ležišču in je sprlo blede deklice in gorečih sveč bolestno vzklilnil: »Za božjo voljo, le ti to res, za Boga svetega, kako se je to zgodilo?«

Sedaj se je ofunajčila nesrečna mati, vstala je in je s tresočim se prstom pokazala na mrtve prsi svoje hčere, na katerih so tako pobožno sklenjene počivale bele voščene roke, in je s suhim očmi ihtela:

»Zabodli... zabodli... so mi moje Štefko... sinoči so mi jo zabodli.«

»Zveličar sveta, potem je to res,« je vzklilnil menih. S sklenjenimi rokami je stal poleg postelje in je ves pretresen opazoval tiho spavačico, ki je komaj pred dvanaest urami prišla na samostansko porto in ga je tako ponižno prosila, naj ji daruje vsaj en trenutek, ki je potem pred njim klečala s potnim klobučkom na hrbtu kakor Marija, ki je šla čez gore, in je prejela njegov blagoslov — in s tem blagoslovom se je ločila od tega sveta.

»Grem v Italijo,« ji je rekel, »in te ne bom nikoli več videl.« Hotel je hoditi po ovinkih, da bi je več ne srečal. — Toda ko je danes ob prvem jutranjem svitu jezdil skozi Hal, je alikal na cesti govoriti, da je pobožna Stefana v Štajerdorfu umrla nagle nasilne smrti. Zato je vseeno prišel v Štajer, da jo še enkrat vidi. Toda ona nič več ne ve za to. Zveličar, ki ji je v sanjah poslal bratca kot malega angelčka z belim lističem: Pridi k meni — jo je vzel na svoje Srce. In tam, kjer je nobena mati ne muči več s posvetno ljubeznijo, kjer je noben divji snubec ne plaši več, kjer je noben strog izpovednik ne izkuša več, tam sedaj počiva v večnem veselju in neskončni blaženosti, nič več ni uboga Stefka, kakor je tako rada sama sebe imenovala, ampak sveta, srečna, blažena Stefana.

Sedaj je stopil v mrtvaško sobo tudi Albertov potni spremljevalec, kapucin pater Metod. Ko je zagledal čudovito mrtvo deklico, je dvignil roke in je vzklilnil: »O sveta Cecilija, o sveta Cecilija!« Bil je namreč iz Rima, kjer je vsako leto videti sveto telo te svete device, ki na dan njenega godu med tisoč in tisoč čorečim zvečam počiva visoko gori na oltarju. Albert pa je rekel: »Oremus, frater! — Moliva, brat!« In pokleknila sta meniha in z njima je pokleknila uboga mati z otročji vred, ki so se zbudili ob prihodu patrov in so prišli v mrtvaško sobo.

Albert je molil: »O Bog, Stvarnik in Odrešenik vseh vernih, dodeli duši Svoje služabnice Stefane, da Te v večnem veselju hvali in slavi po Jezusu Kristusu, Sinu Tvojem. Amen.«

Potem se je zopet dvignil, pomčlil se prst v blagoslovljeno vodo in je v podobni križi pokropil mrliča z blagoslovljeno vodo. Mati je neuprežno vase ihtela. Menih, to je s svojo mrzlo koščeno roko prijel za roko in je na pol glasno rekel:

»Žena, vi se jokate, ker je vaše meso in kri. Toda nikarte se tako jrenko jokati. Kot lilija neomadeževana se je ločila s tega sveta, in vi in mi vai imamo sedaj veliko priprošničico pri Bogu. Bog ni hotel tega umora, toda v svojem nedoumnem sklepu se je pripustil, da prejme njegova nevesta še v majniku svojega življenja krono dopolnjenja, mi pa se moramo ukloniti in ne smemo mrmrati.«

»Saj ne mrmram,« je tarnala mati. »O, dete moje, kajne, saj nič ne mrmram, toda odšla si in te več ne bo nazaj. Oj, kako si bila dobra,« je tožila nesrečnica, ki se je zopet sklonila nad mrtvo hčerko in je s prstom gladila njene svetle kodre, ki so venčali njeno čelo. »Vsak krajcar... vsak krajcar... in kuhala... in na otroke pazila... o, kaj naj storim, jaz uboga ženska, obupati mi je.«

»Ne tako, ne tako,« jo je tolažil pater Albert.

»Molite, žena,« ji je prigovarjal, »molite k svojemu otroku, naj za vas prosi pri Bogu, pa boste lažje nosili.«

Tudi kapucinu, ki ni mogel obrniti svojih oči proč od mrtve deklice in je neprestano kli-

cal sveto Cecilijo, se je smilila neutolažljiva mati in je rekel:

»Lepo je umrla. Ne trpi več bolečin, pri Bogu poje alelujo. Tudi Marija je izgubila svoje dete, na križu je morala gledati svojega Jezusa, pa je hvalila Boga.«

Tedaj je nanovo zaihtela mati: »Seveda, gospod pater, toda jaz sem jo nosila pod svojim srcem. Nesla sem jo na Goro k Naši ljubi Gospe in sem jo ji darovala. O, vi gospodje, noben možki ne more razumeti, kaj mora uboga mati pretrpeti za svoje dete, ne, tega nihče ne ve, kakor samo mati.«

Sedaj sta umolknila oba duhovna gospoda in Albert se je spomnil, kako Jezus sam govori o materini bolečini. Nebo je zunaj vedno bolj rdelo, in z ognjenimi oblakovi, ki so plaval nad Štajro, je rožnat soj padel v sobo in na sneženobeli obraz uboge Stefane.

Nato je rekel Albert: »Solnce vzhaja za nas, ne pa zate. Nam sije minljivo solnce, tebi pa, blažena nevesta Kristusova, sije solnce pravice, ki je Jezus Kristus, tvoj večni Ženin. Solnce prihaja; bo li razkrilo morilca? Veliko umorov je že gledalo božje solnce na zemlji, pa še nikdar ne tako sramotnega in ostudno grdega, kakor je umor, ki se je izvršil na Stefani.« Oči so se mu svetile v ognju svete jeze, ko je nadaljeval:

»Žena, se vam li kaj zdi, kdo je to storil? Li koga sumite? Kar povejte, to dejanje kliče do neba za maščevanje.« Pred njegovim plamečim očesom je že trdno, neomajno stalo od Boga proketo ime. — — —

Uboga žena se je s krvavimi, objokanimi očmi ozrla sedaj na mrtvo dete, sedaj na meniha in je ihtela rekla:

»Prečastiti gospod, kaj jaz vem, kdo je to storil. Moje ubogo dete je mrtvo in ne bo vstalo nikdar več. Henrik Hendel...«

Prijela se je za čelo in je umolknila, on pa je vprašal s pekočo napetostjo: »Kaj, kaj je s tem?«

Švertnerica je šla z roko preko čela in je jokajoč se incljala:

»O tem ne smem govoriti, tako mi je rekel podžupan. Toda to je res, prosil je moje hčerkice za njeno roko, ona pa je rekla ne, in on je bil zaradi tega hud nanjo.«

(Dolje.)

d Kdo ve kaj o Francetu Razdrli roj. 1894 iz Dobrnjč, ki je služil pri 17. pešpolku in baje padel na italijanski fronti, naj blagovoli sporočiti njegovemu očetu Francu Razdrli na Dobravi p. Dobrnjč. Stroški se povrnejo. Zadnjič je pisal iz Ljubljane v sredini oktobra 1918 l.

Opozarjamo na oglas Menjalnice Slovenske banke v Ljubljani.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V rini? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih dneh Vam je Fellerjev Elza-Fluid! 2 dvojnatih ali 2 velikih Specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 kron.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice ga spravijo v redi 6 škatlic 18 kron. Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubičica donja, Elsatrg št. 16, Hrvatska, bica donja, Elsatrg št. 16, Hrv. B.

Uzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru.
2. Zvonove proti razpok in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanja.

Skupno premagamo skupne težave! Svoji k svojim!

Vsak neorganiziran kmet škoduje moči kmetijskega stanu. Zato vsi v Kmetijske zveze!

Sivalni stroji dospeli

predvojno blago za obrtno in rodbinsko rabo. Istotam se dobi vse posamezne dele, igle, olje, potrebščine za šivilje, čevljarje in krojače

Josep Petelinec, Ljubljana
Sv. Petra nasip 7.

Poljedelski stroji

Mlatilnice za ročni in vrtilni pogon, vrtila, čistilnice, sianorezalnice za pogon z roko in silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mlino, brzo-parilnice, rakrene (kufrene) kotle za žganje-kuho in druge stroje ima vedno v veliki izbiri lastnica po umrlem soprogu

Franci Hiti, Ljubljana, Sv. Martina cesta 2.

Edina zaloga poljedelskih strojev tvornice Umrah & Komp.

TRST-AMERIKA

Angloška parobrodna družba

CUNARD LINE.

Zastojstvo za Jugoslavijo: Jugoslovenska banka d. d., ZAGREB.

Odprava potnikov I. II. in III. razr. preko Trsta in Cherbourg-a v New York. Sprejema naročila za prostore na parnikih za Italijo, Anglijo in Ameriko, obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

CUNARD LINE, ZAGREB,
Vrhovčeva ul. 15.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter posamezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoča Igu. Vok, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Barva za obleko

prve vrste, zanesljivo dobra, je zopet došla, črna modra, zelena, rdeča, lila, in siva v zavitkih po K 2.20 eden zavitek.

Barva za obleko druga vrsta tudi dobra črna in modra po K 1.50, eden zavitek.

Vsaakeum naročila se pridene slovensko-navodilo. Razpošilja po pošti vsako množno

KARL LOIBNER, CELJE.

Srebro in zlato

kupi

tvrdka I. AUGUSTIN

Ljubljana
Šiška, Sv. Jerneja
cesta 251.

Dunajska cesta
samo dopoldne
od 10—12 ure

COSULICH-LINE Trst - Amerika

New-York—Buenos-Ayres—Rio di Janeiro—Santos-Montevideo.

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike z Slovenije edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Zopet nekaj za Vas!

Mučili Vas glavobol?
Trganje po udih?
Giht in revmatizem?
Prehlajenje? Nespa-
vanje? Nervoznost?

Poizkusite tudi Vi Fellerjev pravi Elsa Fluid. Cudili se boste in hvalili Fellerjev Elsa Fluid kot dobrega prijatelja v hudih dneh! S dvojnimi ali 2 veliki specialni steklenici 42. K. Ravna prašek in tablete soper revma 12. K. Aspirin praški 15. K.

Ali Vam želodec ni v redu? Težka prebava? Nimato teka?

Oj, kako boste zadovoljni, če poizkusite Fellerjeve prave Elsa-kroglice! Te so resnično dobre! 4 kroglice 12. K. Sagrada Harbor 12. K. Želodec okrepnjuječa žvečja s k tinktura 20. K. Balsam in življenjski esenc 6. K. Pravi Sechotjev balsam 15. K.

Za prebavo!

Prebavni prašek 4. K. Soda bicarbonica 3. K. Otvarajoča želodčna sol 6. K. Karlsbadska sol 6. K. Regenerol znakma „Hega“ (dietske soli po prof. Neusser-ju) 1 kroglica 25. K. Najčistejši ricinovo olje 8. K. Tamarindne pastile 25. K. Čaj za čiščenje krvi 1. K. Senosovo listje in Mutterbleter od 2. K. naprej.

Ali kašljate?

Sluz odstranjuje in kašelj tolasi Zagorski prani sok 9. K. Hega-ploščice (prane pastile soper kašelj) 750 K. Bonboni iz slada in trpotca od 3. K. naprej. Prani čaj proti kašlju 8. K. Plakski prah 8. K. Gualakol sirup na zdravniški predpis 40. K. Lipov čaj 8. K.

Glavobol?

Glavno tako pripraven, kakor zanesljiv v uporabi je Fellerjev mentolni ekstrakt „Elsa“ 12. K. Prašek soper glavobol 15. K. Kinin prašek, prašek soper mrhalice 30. K.

Zobobol?

Zobne kapljice 5. K. Zeleno olje 20. K. Očesna voda 5. K.

Srbečica, garje.

Mazilo soper garje 12. K. Napetolno mazilo 16. in 70. K. Zverpino mazilo 12. K. Vsa ostala mazila kakor Zinkovo mazilo, belo zvinjeno mazilo, aromatično mazilo, lavorovo mazilo v škaflih po 2. K. in 12. K. Mazilo za rane 15. K. Otroško mazilo in kašni cvet 12. in 40. K. Mazilo soper osebno 15. K. Vishlon obliž, repnobliz 2. in 4. K. Cvet in mazilo soper golko 15. K.

Zdravila za živino.

Živinski prah 1 kroglica 750 K. Mazilo za konje 20. K. Arnika 6. in 20. K. Grenka sol 2. K. Kresolin 12. K. Terpentinsvo olje 6. in 30. K. Gosti terpenzin 2. in 10. K. Mazilo soper uši 2. in 12. K.

Pri vprašanju

naj se priloži poštne znamke za odgovor.

Slabokrvnost?

Tekoči železni ekstrakt 10. K. Železni albuminat 40. K. Na zdravniški predpis Arsoferintekto-letes iz lekarne kv. Dunu na Dunaju 25. K. Hegaferin 45. K. Apneni železni sirup 20. K. Hladnokrovnost 15. K. Pravo najčistejši ribje olje „Elsa“ 85. K.

Sredstvo soper glisto!

Elsa glistovni sladkorji trvečci 750 K. sladkano ali čisto glistovno seme na tehtnico od 4. K. naprej.

Proljev, diareja?

Našlerjeve kolera kapljice 15. K. Krčne kapljice 10. K. Cimeto-ve kapljice, Malisov cvet, Kamilijske kapljice, Kimlo-ve kapljice, Promin-čove kapljice, Baldrian kapljice, Hoffmannove kapljice mala steklenica 6. K. velika 30. K. Bobrove kapljice (Sibergeit-tropfen) za žena 2. K.

Državna trošarina

se računa pri alkoholnih pripravkih posebno, ampak samo po lastnem strošku.

Omot in poštnina

se računa posebno, toda natečen. Priporočila se ved na enkrat naročiti, kajti stroški na več robe razdeljeni, manj snaka-je.

II. Naročila se adresirajo na:
EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubca donja, Elsatrg 16. Hrvatska.

Državna razredna loterija

Prvo žrebanje bo 3. in 4. jan. 1921.

100.000 srečk — 50.000 dobitkov.

5 premij

od 60.000 do 600.000 din. ali 240.000 do 2.400.000 K (dva milijona štiristotoseč kron)

Vsaka druga srečka mora dobiti!

Izplačanje vseh dobitkov v gotovem denarju brez odbitka!

Največji dobitek v srečnem slučaju dinarjev

1.000.000

(en milijon) ali

4.000.000

(štiri milijone)

nadalje: 600.000, 400.000, 200.000, 150.000, 100.000, 80.000, 70.000, 60.000, 2 po 50.000, 2 po 40.000, 5 po 30.000, 18 po 20.000 dinarjev, odnosno 2.400.000, 1.600.000, 800.000, 600.000, 400.000, 320.000, 280.000, 240.000, 2 po 200.000, 2 po 160.000, 5 po 120.000, 18 po 80.000 kron itd. brez odbitka!

Cena srečke za vsaki razred

1/1 srečka D 48 — ali K 192 —	1/2 srečka D 24 — ali K 96 —
1/4 srečke D 12 — ali K 48 —	1/8 srečke D 6 — ali K 24 —

Točno in hitro izplačevanje vseh dobitkov zagotovljeno. Naročila iz cele države naj se pošiljajo po poštni nakaznici lastni glavni kolekturi.

Medjunarodna banka d. d.
oddelek razredne loterije

Gajeva 8 Zagreb Gajeva 8

Male številke od 1—200 se dobe izključno samo pri gornji glavni kolekturi.

Otvoritev trgovine.

Cenjenim odjemalcem vjudno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno detajlno trgovino z manufakturnim blagom, v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližnjočo se zimsko sezono priporočamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osobito razno vrstene in sukneno blago za moške in ženske, dalje parilne barberte, flanelne cefirje, šifone, potrebščine za krojače, šivilje i. t. d.

Zagotavljajoč prijazno in solidno postrežbo se priporočamo

A. & E. Skaberne,
veletrgovina z manufakturnim blagom
Ljubljana, Mesini trg 10.

V sodni in manufakturni trgovini

"PRI IVANKI"

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 29

se dobi po zelo nizkih cenah sukneno blago za kostime, kakor tudi za moške obleke, žamet za moške, vražja koža, močna hlačevina, močni oksfordi, cefirji, bela in pisana kotenina, različni barventi, platno za rjuhe, odeje, črna svila, sploh vse, kar je k nevestini opremljeno potrebno.

Lanišče in predivo

v vsaki množini kupuje po najvišjih dnevnih cenah Terilnica in predilnica
Anton Sinkovec, Grosuplje (Dolenjsko).

**Miši - podgane
sternice - ščurki**

a vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke, posebne močne vrste 20 K, posebno močna tinktura za staniče 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo proti ušm pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garyam 12 K.

Poslaja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

Suhe gobe, laneno seme,
vse druge deželne pridelke
kupiše trgovina s semeni
Sever & Komp., Ljubljana,
Wolfova ulica št. 12.

ERJAVEC & TURK
trgovina z železnino
pri „ZLATI LOPATI“ preje
Hammerschmidt (Mühleisen)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,
— nasproti Krizanske cerkve. —
Zaloga cementa.

Gozd

jelov ali bukov za posekanje se kupi. Pismene ponudbe pod »Amerikanski kupec« na anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5.

Kovači pozor!

Več 1000 kg star. kov. železa za vozove se proda po 1—2 kroni Kilo. Ljubljana: Čopova ul. 18 na dvorišču (dobrod. z Resljeve c.)

**Najboljša in
najcenejša**

kolesa

motorji
pnevmatika

le pri tvrdki

GOREC

LJUBLJANA

Gospodarska c. 14
(Marije Terezije c. 14.)

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.
Kranjska hranilnica
v Ljubljani — ustanovljena l. 1829
obrestuje hranilne vloge s

3%.

Kranjska hranilnica je pupilarno varen zavod in jo nadzoruje deželna vlada.

Za plačila zavodu se daje na razpolago poštna polovnica.

Cisti dohodek Kranjske hranilnice je — ne glede na to, kar se odkaže rezervnim skladiščem — po pravih določah v pospeševanje občeskoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. — Skupna svota doslej v ta svrhe odmenjenih zneskov znaša K 8.761.118-37.

ŠIVALNI STROJI

z dolgim žolničkom, zelo trpežni K 1996.
F. Čuden, Ljubljana, Prešernova ul. 1.

Zopet pričnemo vsako sredo in soboto
prodejati po

brez konkurenčnih cenah
trpežno češko volneno

SUKNO

in drugo manufakturno blago.
Po pošti razpošiljamo vsaki dan. Zahtevajte cenik!
Podjetje tkanin „Hermes“ Brata Vokač
v Ljubljani, Selenburgova ulica 5 v I. nadstropju,
nasproti glavne pošte.

UKAZ

ni, ampak ogromen dobiček naredite, ako se danes naročite ilustrovani cenik ali greste v veletrgovino R. Stermecki, Celje št. 305 katera je dobila ogromne množine sukna, porhenta, volne, cefirja, druka, platna in raznega manufakturnega blaga iz inozemstva, ter prodaja po čudovito nizkih cenah.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Menjalnica Slovenske eskomptne banke Ljubljana

Kolodvorska ulica. — Hotel pri južnem kolodvoru.

Kupuje in prodaja tuj denar po najugodnejšem dnevnem kurzu. Z dežele se pošilja dolarje in drugi tuji denar lahko tudi v denarnem pismu.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun in jih obrestuje najugodnejše.

Izvršuje nakazila v tuje države in se peča z vsemi bančnimi posli.

Točna in kulantna postrežba.

Primešaj krmi Mastin!

V smislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899, št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljubljanski izporočil dne 28. julija 1899, št. 25.255, smejo dietetično sredstvo **Mastin**, redilni prašek za prašiče in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogist in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900, mag. opr. št. 28.561. Ako Mastina v lekarnah in trgovinah ne dobite, ga naročite po pošti. — 5 zavojev Mastina stane K 50.— in se jih pošlje poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni in izpušča; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti K 15.—.

Lekarnar Trnkoci v Ljubljani
(Slovenija) zraven rolovža.

Suhe gobe, fižol, laneno seme

Kupuje trdka z deželnimi in gozdniimi pridelki
Kmet & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 8.

IV. JAX IN SIN

Dunajska cesta št. 15, LJUBLJANA.

Sivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna iz-
vršitev iz tovarne v Linu. Ustanov-
ljena l. 1887. — Došlo je ravno kar
večje število strojev za vsako obrt.

Vse enje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“

Gen ki zastonj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffennrad.

**Kuverte s firmo,
pisma,
račune itd.**

Izvršuje natančno
po naročilu

Jugoslovanska
tiskarna
v Ljubljani.

Iz Havre v Ameriko

samo 6 dni.

Edina najkrajša črta. Izdaja vozni-
h listkov za francosko in vse boljše
linije, vozne listke za spalne vozove
Simpion-Orient-Expres (Ljubljana-
Paris) in zadevna pojasnila daje edino
konces. potovalna pisarna **Ivan
Kraker, Ljubljana**, (Marije Tere-
zije) Gosposvetska cesta 13 (Kolizej).

**Zahtevajte cenik
zastonj in pošt-
nine prosto!**

**Zahtevajte cenik
zastonj in pošt-
nine prosto!**

H. Suttner, Ljubljana št. 1

Mestni trg št. 23.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.